10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهانتاك غزته سی
صاحب امتیاز د. جیولك
باب عالی جاده سی نومرو ٢٠

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջը
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջը
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԱՆԱՌԱԿ ԹԷ ՍՐԻԿԱՅ

Թերեւս այս երկու բառերն ալ վիրաւորանքի սուր խայթն ու խածատումը ունենան անոնց համար, որոնց սրտին մէջ դեռ արժանապատուութեան զգացումները կոյս ու անբիծ վիճակի մը մէջ են և գուցէ իրենց ականջներն ալ լսել չուզեն այս անուններէն ոչ մին և ոչ միւսը։

Բայց որովհետեւ առաջին բառը վաղուց կորսուած է իր տառական նշանակութենէն աւելի բարոյական լայն առումի սահման ու իմաստը. ու անառակ մարդ, անառակ տղայ գրեթէ սովորական բառեր դարձած են մեր բերնին մէջ, ու կը գործածուին նոյն իսկ փաղաքշանքի կամ սանկ տեսակ մը համակրանքի նշաններովը, ես ուզեցի որ այդ բառին քովիկը դնեմ այնպիսի բառ մը որ, իր իսկութեան մէջ մերկ, նշանակութեամբը մեկին ու որոշ ըլլայ գոնէ հասարակութեան համար, որ անառակ անունէն տարբեր կ'ըմբռնէ զայն։

Վերնագրիս վերջին բառը աւելի լաւ ու ճշգրիտ չի պատկերացներ այն անձը, որուն մէջ պղտորկցած ու ճղճիմ է հոգին, արժանապատուութեան զգացումները հոգեվարքի վիճակին հասեր են իր մէջ, աւրուած ու աւրչտկուած են հոգեկան ազնիւ նկարագրի դրոշմը ու պատկերը։ Մարդը բանական և ասուն, դարձեր է անբան անասուն, որ կ'ապրի Խոզին կոյր կիրքովը քան կշռուած կամքով մը։ Իր մէջ հաճոյքի երկրաքարշ բնազդը ունի, քան գիտակցութեան կամ ինքնաճանաչութեան ազդակը, բթացած, բրտացած են բանականութեան այն զգացողութիւնները որ ազնիւ, ճշմարիտ ու բարի մարդը կը կազմեն։

Վաղուան Աւետարանին մէջ նկարագրուած Անառակ որդիին պատմութիւնը լաւ մտիկ ըրէք, բայց չեմ կարծեր որ պիտի կրնաք բաղդատութեան եզրեր գտնել այդ անառակ որդիին ու ներկայ ժամանակի վիժած, այլ և այլ ձեւի, այլազան տարազներու տակ ապրող, չըսեմ չարժողներու միջև։

Այդ տղան իր անսանձ կիրքերու հոսանքին մղուած, հեռացաւ հօրը տունէն, հետը տանելով սակայն ոչ միայն նիւթական հարստութիւն մը, այլ և ծերունի հայրիկին կրծոց տակէն ալ բան մը, սէրը։

Ան իր ամբողջ վտալանդի ու մոլորուն թափառումներուն մէջ, իր վաւաշ կեանքին ցոփ ու գարշոտ անկումներուն մէջ թէև կորսնցուց ամէն բան, դրամներն ու բարեկամները,—վասն զի վերջինները առաջիններուն կապուած էին ինչպէս ճանճը մեղրին,— բայց այս անառակ տղուն սրտին ու հոգիին խորքը դեռ մնացած մէկ աղօտ նշոյլը հայրական ու ընտանեկան սիրոյ, կը տանջէր, կը խոշտանգէր իր սիրտը՝ բոպիկ ոտները արիւնոտող օտար երկրի մը սուր փուշերէն աւելի. կարօտի բոցը կը գալարէր, կը մրկէր իր հոգին, քան անծանօթ երկրի մը այն կիզիչ արեւը որ սկսեր էր խանձոտել ու այրել իր փափուկ մարմինն ու դէմքը։

Անառակ որդին՝ իր կեանքի այս տխուր աւերումներուն մէջ իսկ կրցաւ անմեռ պահել այն ներքին հոգեկան զգացումը որ սկսած էր մորակել, խարազանել իր խիղճը։ Ան զգաց իր մէջ բարոյական ու նիւթական կեանքին ահաւոր անկումը, ամօթի խայթը. ու յիշեց հօրենական տունը, իր կեանքին դրախտը որուն հետ կապուած էր իր սիրտը՝ իր մանկութեան անմեղ զգացումներովը։

Ա՜հ, պապենական տուն, առաջին խանձարուր կեանքի. սուրբ վառարան սրտի և սիրոյ, ուր մայրիկին անուշակ գգուանքն ու գուրգուրանքը, ջերմիկ համբոյրներն ու ժպիտները կը ննջեն, ուր հայրիկին ձայնին շնչուը դեռ կ'արձագանգուի, ուր եղբօր կամ կաթողին քրոջ մը վերջին նայուածքը կայ պահուած, ուր վերջապէս ամէն բան, ամէն առարկայ, դուռ, պատուհան, չեմք ու երդիք բաներ մը կը խօսին Թախծեներով Թախծուն սրտիդ ու կարօտի արցունքներով տամուկ աչքերուդ։

Աւետարանի անառակ որդին գիտցաւ վերյիշել աս ամէնը, ու ըսաւ ինքնիրեն։— «Ա՛հ, ես ալ մարդ մըն էի երբեմն, հանգիստ ու ճոխ կեանք մը ապրող, ծնողական սիրոյ դրախտին մէջ երջանիկ, այժմ խոզարած մըն եմ, անասուններուն էն աղտոտ դասակարգին հաւասարած. հա՜յր, մա՜յր, դրամ ու բարեկամ ո՞ւր են, ե՞ս անոնցմէ թէ անոնք ինէ հեռացան, ո՛չ. ո՛չ ես հեռացայ բաժնուեցայ տունէ մը ուր իմ կեանքս անմեղութեան, սիրոյ երգերը հիւսուած էին մայրիկիս օրօրներովը. ուր հոգիս իր առաջին խայտանքն ու խինդը զգացած էր հայրիկիս ժպիտներովը»։

Անառակ տղան դարձաւ դէպ ի հայրենի տունը, ուր վստահ էր թէ հայրը պիտի ընդունէր զինքը, եթէ ոչ զաւակ՝ գոնէ իբր ծառայ։

Տեսէք հայր ու զաւակ, իրար ընդգրկած են, շրթունքներ իրար կը խաչաձեւեն կարօտի տաք համբոյրներովը. ու զղջման արցունքը՝ ներողութեան, սիրոյ արցունքին հետ խառնուած՝ կը մաքրէ, կը սրբէ ապականուած սրտի մը սեւութիւնները. կը լուայ աղտացեալ ու ախտացեալ հոգիի մը վէրքերը մահացուցիչ. ծնողական ու որդիական սէրը կը ճառագայթէ յանկարծ ու արցունքի կաթիլներուն մէջէն շողարձակ կը հիւսէ, կը կապէ հաշտութեան ու խաղաղութեան երփնաղան ծիրանի գօտին երկու սրտերու մէջ։

Կրնա՞ս հիմա բաղդատութեան դնել Աւետարանի ակնարկած անառակը մինչ չուրջդ յածող, ամէն օր, ամէն ժամ դիմացդ ելլող ձեւերու ամենէն նուրբը, քաղաքավարութեան էն ճարպիկ ու ճկուն շարժուածներն ընող կապկածեւ, շողոքորթ ու փարիսեցի անառակին հետ, որուն ես տարբեր անուն մը տուած էի վերև։

Ա՜հ, աս վերջիններն են որ կը մնան նոյնը ինչ որ են. անդարձ ու անզիղջ. Կ'երեւին ու ցոյց կուտան ինքզինքնին սուրբերէն աւելի սուրբ, արդարներէն աւելի արդար, ճիշդ Յիսուսի մատնանշած փարիսեցի դպիրներու նման, որոնք արտաքուստ են ամէն ինչ ու ներքուստ ոչինչ, գաւաթին ջուրը փչելով կը խմեն ամենափոքրիկ միջատ մը տեսած ձեւացնելով, մինչ կաթիլ մը ջուրին կամ արցունքին մէջ իրենց ընկերը խեղդելով մահացնելը չեն խղճահարիր։

Ի՞նչ անուն կարելի է տալ անառակ բառէն տարբեր, անոր որ անմեղի մը սրտին անբիծ զգացումներուն հետ խաղալէ յետոյ կը լքէ զայն, ու ինքզինքը էն պատուաւոր, էն ազնիւ մարդը ցոյց տալ կը փորձէ։

Ի՞նչ անուն կրնաս տալ սա մարդ կերպարանքին տակ՝ կեանքի մթութեան մէջ, սողուններու պէս սողացող, գիշերասէր ջղջիկներու նման ասոր անոր հանգիստը խռովող ուրուականին, կամ ուրիշներու դժբաղդ կեանքին աւերակներուն վրայ իր ծաղրական երգը երգող բուերուն, որոնք լոյսի տակ, պայծառ արեւին հանդէպ սոխակներ երեւիլ կ'ուզեն։

Ի՞նչ մակդիր կամ ածական կրնաս յարմարցնել Եղիային վերարկուն յափշտակող սա կեղծ Եղիսէին ալ, որ իր տարազն ու պաշտօնը կը շահագործէ միմիայն իր անձին հանգիստը, իր մորթին հաճոյքը վայելելու համար, թաղելով իր մարմնոյ ցեխին մէջ ինչ որ ազնիւ է ու կ'ազնուացնէ, ինչ որ վսեմ է ու կը բարձրացնէ։

Յիսուսի նկարագրած, պատկերացուցած անառակը, աւելի պարկեշտ, աւելի համեստ չէ՞ք գտներ քան անոնք որոնց սրտին մէջ ցամքած սմքած են մաքուր ու ազնիւ զգացումները, որոնց կեանքին խորը հոգին հազիւ իմն ցոյց կուտայ իր գոյութիւնը, ինչպէս գերեզմանին մթութեան մէջ պլըպլացող առկայծ կանթեղ մը։ Երբ հոգին նիւթականացած ու մարդը ստորնացած է իր մէջ, կրկնեցէք սա իմաստալից խօսքը.—«Մարդ ի պատուի էր և ոչ իմացաւ, հաւասարեցաւ անասնոց անբանից և նմանեցաւ նոցա»։

Մեր անսանձ կիրքերը երկրաքարշ, գիտութեան ծառին պտուղներն են մեր կեանքը դառնացնող, մեր հոգին թունաւորող։ Այն որ կը զգայ իր մէջ կեանքին արժէքը, անոր նպատակը, պիտի վարէ, պիտի կառավարէ իր անձը, իր ձեռքերը, իր կիրքերն ու զգացումները այնպէս, ինչ որ պահանջելու իրաւունքն ունի Ստեղծողը բանականներէս, քանի որ գիտակցութեան ազդակը դրած է մեր կուրծքին տակ. մեր հոգիին խորը։

ՍԱՀԱԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

Բ.

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ

Մեր մտաւորական կարողութիւններուն մէջ իր կարեւորութեամբը առաջին հանդիսացողին՝ ուշադրութեան՝ վրայ խօսելէ անմիջապէս ետք, անոր համար յիշողութիւնը նիւթ ընտրեցի այսօրուան հոգեբանական վերլուծումին, որովհետեւ, մինչ ուշադրութեան միջոցով կարող կ'ըլլանք արտաքին երեւոյթները և գաղափարները մեր գիտակցութեան սահմանին մէջ բերելու, միւս կողմէ, յիշողութեան կարողութեամբն է որ կը յաջողինք բոլոր ատոնք ամբարելու մեր միտքին մէջ, և թող չտալու որ անոնք ձգեն բաժնուին մեզմէ, եկածնուն պէս։

Շատերնուդ պատահած բան մըն է թերեւս, որ ծովեզրը կայնած, ձեր աչքերը կապոյտ անհունութեան վրայ սեւեռուն, դիտած ըլլաք ալիքներուն յաւիտենական երթեւեկը։ Բնութեան այդ գաղտնիքին ի տես, ձեր միտքը չէ՞ տանջուած արդեօք, ու անգիտակցաբար ձեր մէջը չէ՞ ծնած այն հարցումը թէ, ինչո՞ւ սա մեծ ու պղտիկ ալիքները,— ոմանք հանդարտ, ուրիշներ փրփրոտ—որոնք դարերէ ի վեր կը թափին ու կը թափին իրենց ջուրը աւազի տարածութեանց վրայ, բայց տակաւին չեն յաջողիր զանոնք ողողելու տեւականօրէն, մինչդեռ ջուրի այդ ահաւոր քանակութիւնը կարող էր աշխարհ մը իսկ խեղդելու։ Չեն յաջողած, ըմինք, և այս՝ շատ պարզ պատճառով մը.—որովհետեւ ալիքներու այն անվերջ շարքը, որ վայրկեան մը առաջ կը ջրոտէր ծովեզրին աւազը, նորէն ետ կ'ընթանայ, կը քաշուի, ետ կ'առնէ ջուրի այն քանակը զոր տարածած էր, ու այդպէսով կուգայ չեզոքացընել քանդումի և աւերումի համար կատարուելիք գործ մը։

Արդարեւ, տիեզերքի կազմակերպութեան հրաշալիութիւնը ապացուցանող կէտերէն մէկն ալ այդ չէ՞ միթէ, որ այն ամեհի կոհակները, որոնք կատաղի ուժգնութեամբ մը կը խուժեն կարծես ծովեզրին բնակչութիւններուն վրայ, յանկարծ, հազիւ թէ հոն հասած, կը սմքին, կը լռեն ամօթապարտ ու գլխիկոր կը վերադառնան անհունին ծոցին մէջ կորսուելու, անյայտ ըլլալու։

Բայց մենք, մեր մէջ բերած նմանութեամբ, այս եզրակացութեան յանգիլ չէր որ կ'ուզէինք, այլ սա իրողութեան թէ, ինչ կերպով որ ծովուն ալիքները կուգան և կ'երթան անդադար, առանց որոշ արդիւնք մը արտադրելու, նոյնը պիտի ըլլային մեր գաղափարները, մեր միտքերուն ուրուագծած պատկերները, եթէ յիշողութիւնը դրուած չըլլար մեր մտաւորական կարողութիւններուն շարքին մէջ։

Նմանութեամբ մը լուսաբանուած այս ճշմարտութիւնը, ուրիշ որ և է բանէ աւելի թերեւս, կրցաւ ընթերցողին ըմբռնել տալ այն մեծ դերը, զոր կը խաղայ յիշողութիւնը։

Երեւակայեցէք որ, եթէ յիշողութեան կարողութենէն զուրկ էակներ ստեղծուած ըլլայինք, մեր կեանքին պայմանները ո՜րչափ պիտի փոխուէին, ու որքա՜ն արտառոց ձեւի մը պիտի վերածուէին անոնք։ Ալ ազգերը պիտի չունենային անցեալ մը. տարեգրութիւն մը այնինքն, ո՞ր պիտի հայլեացնէր գլորած դարերու շրջանին մէջ կատարուած սխալները։ Ազգերէն անցնելով անհատներուն, նոյն բանն է դարձեալ. առանց յիշողութեան մարդ գիտակցութիւնը պիտի չունենար անցեալին, երէկին, մինչեւ իսկ վայրկեան մը առաջ պատահածին, ամէն րոպէ, բոլորովին նոր երեւոյթ մը պիտի պարզուէր իր առջեւ, միշտ նոր պատկեր մը, որ ոչ մէկ կերպով կապակցութիւն ունի նախորդի մը հետ և որ դատապարտուած է կորսուելու ժամանակին սահող թեւերուն մէջ, ոչ մէկ կերպով յոյսն ունենալով վերստին յիշուելու, անմահանալու։

Եւ որքան ալ պըէտի թեթեւ միտքերը և կամ անհունին խորութիւնները չափել փորձող ու չյաջողելով՝ յուսահատածները, «յաւիտենական մոռացո՜ւմ» աղաղակեն, իբր ամենէն սփոփարար ապաստանին իրենց բարոյական վէրքերուն, որչափ ալ ամէն դարու մէջ ըլլան մարդիկ, որոնք աշխարհի կեանքին անըմբռնելիութենէն, ցածութիւններէն ու պռնկութենէն զզուած խելառած, «Նիրվանա՜... Նիրվանա՛ն» երազեն, կրկին կարող չպիտի ըլլան խլել իրենց միտքերուն խորը կառչած յիշողութիւնը, և այսպէս կամ այնպէս, պիտի ըզգան անոր գործունէութիւնը, գուցէ սարսուռներով ականատես պիտի ըլլան անոր անհրաժեշտ պէտքին, կարեւորութեանը։

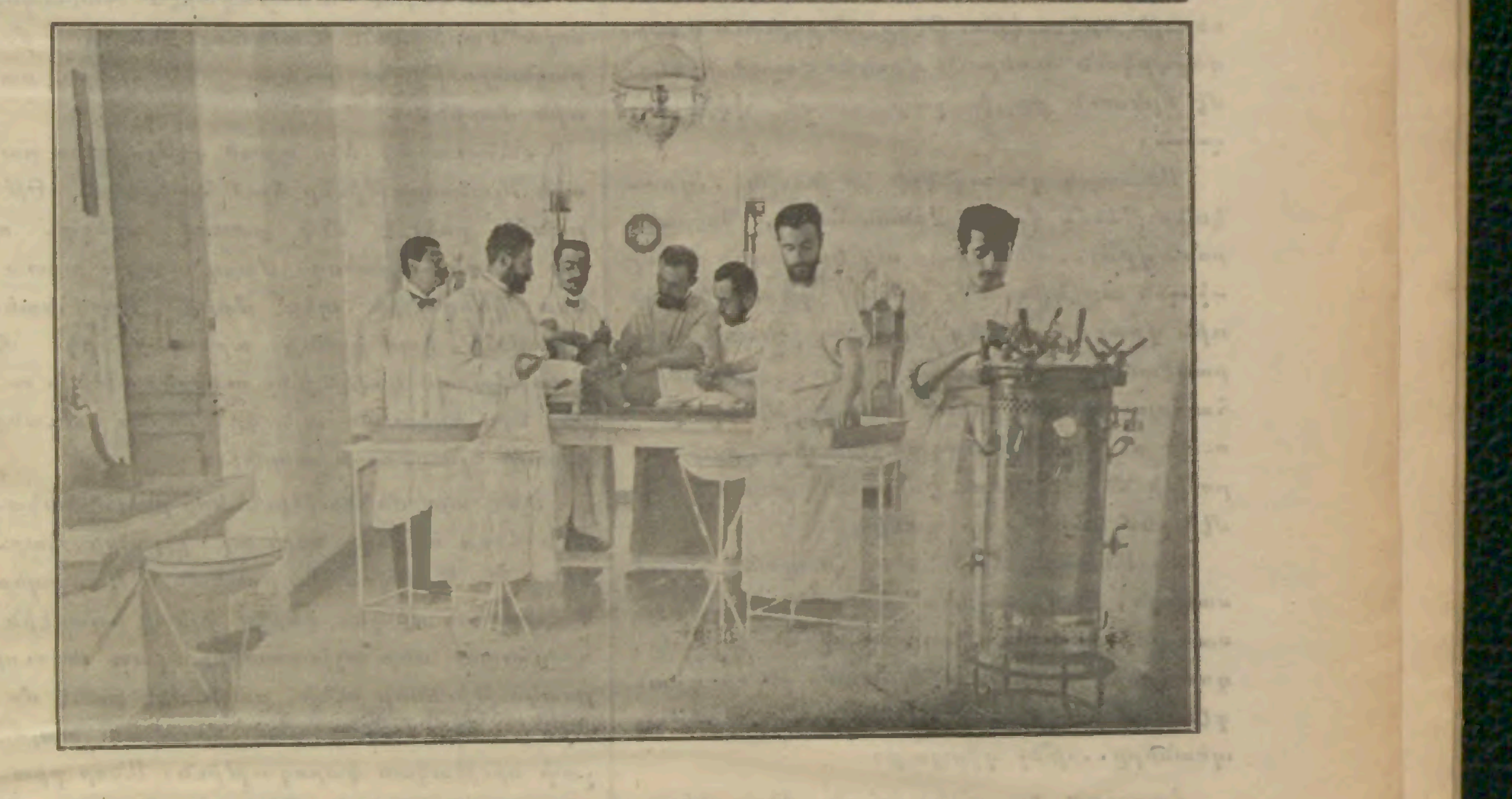
Ու ամէն ատեն Հելլէն իմաստասէրներուն իրաւունք պիտի տանք, ինչու որ անոնք, յիշողութիւն ըսելով «բուն իսկ միտքը» կ'ըմբռնէին, և փոխադարձաբար, որովհետեւ այնքան պիտանի դեր մը վերագրած էին յիշողութեան։

Անցած դարու Անգլիացի փիլիսոփաներէն մէկին՝ Տ. Ստիւարտի կարծիքով, մարդկային իմացականութեան այլազան կարողութիւններուն մէջ, չկայ հատ մը որ իմաստասէրներէն քննուած ըլլայ այնքան ուշադրութեամբ, և որուն նկատմամբ այնչափ կարեւոր իրողութիւններ հաւաքուած ըլլան, քան յիշողութեան կարողութիւնը։

Մտադիր ըլլալով անջատ յօդուածներու նիւթ ընել սա երկու հետաքրքրական խնդիրները թէ՝ առաջին, զօրաւոր յիշողութիւն մը անխուսափելիօրէն յայտարար նըշա՞նն է զօրաւոր միտքի մը, և երկրորդ թէ ի՞նչ միջոցներով կարելի է մեր յիշողութիւնը զօրացնելու փորձը ընել, այսօր պիտի շատանանք մէջ բերելով յետագայ տողերը, որոնք գրուած են հոգեբանական խնդիրներու մէջ հեղինակութիւն ունեցող անձէ մը՝ Տոքթ. Ռայպէ։

Յիշողութեան ընկերացած կ'ըլլայ միշտ համոզում մը ա՛յն բանին մասին զոր կը յիշենք։ Թերեւս տղայութեան շրջանին մէջ և կամ մտքի խանգարումներու ատեն յիշուած բաները կը շփոթուին այն բաներուն հետ, զորս լոկ կ'երեւակայենք. բայց ամէն չափահաս մարդ, մտաւորական առողջ վիճակով մը, կը զգայ թէ պէտք է հաւատայ անոր, զոր կը յիշէ որոշ կերպով մը։ Այս հաւատքը կամ համոզումը, զոր ունինք պայծառ յիշողութեան մը վրայ, կը նկատենք իբր իրական գիտութիւն մը, որ ապացուցուած իրողութիւններու ուժն ունի։ Մահու և կենաց խնդիրներով զբաղող դատավարութեանց մէջ, ականատեսներու տըւած վկայութիւնը յիշողութեան վրայ կը կայանայ, և մարդոց՝ անցեալին վըրայով ունեցած բոլոր ծանօթութիւնները հիմնուած են անոր վրայ։

ԼԵՒՈՆ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԶՈՒԱՐԹԱԽՕՍԱԿԱՆ

ԱՆԱՌԱԿ ԶԱՒԱԿՆԵՐ

Հոգեչաղկապ քարո՞զ մը...

Եթէ ազնիւ ընթերցողներս և գեղազնիւ ընթերցուհիներս առանց իմ մխտական պատասխանս առնալու, «ա՛խ»երով ու «օ՛հ»երով ներշնչուած հոգեցունցախառն ձանձրանքներ կը սպասեն որ տեղամ անառակ զաւակներուն դէմ, չիտա՛կը, իրենց նախագուշակութիւններուն ըսելիք չկայ։

Եթէ քարոզներու համար մասնաւոր հակում մը ունիք, ազատ էք վաղը՝ առտու և իրիկուն ուզածնուդ չափ քարոզներ մըտիկ ընել։

Փա՛ռք Աստուծոյ, քարոզները չեն որ կը պակսին մեր մէջ։

Ամէն եկեղեցիի մէջ զոյգ զոյգ քարոզ։

Եթէ կը փափաքիք մտիկ ընել քարոզ մը, որուն մէջ ըլլայ չեմ գիտեր քանի՛ հազար հատ «օ՜հ» և չեմ գիտեր քանի՛ հազար հատ «ա՜հ»... կ'ելլէք ուղղակի Բերա։

Իսկ եթէ կը բաղձաք լսել քարոզ մը որ երկու ժամ տեւէ, որմէ բան մը չլսէք եւ լսածներէնդ ալ բան մը չհասկնաք, կրնաք երթալ... ուր որ կ'ուզէք։

Անառակին կիրակին է վաղը, կիրակին բոլոր անոնց, որոնք իրիկուան ժամը չորսին հաւերու պէս չեն պառկիր՝ անկողնին մէջ հազար անգամ դառնալով՝ կամայ ակամայ՝ քնանալ ջանալու համար. կիրակին անոնց՝ որոնք առտուան ժամը տասնըմէկին չեն արթննար՝ մինչև չուկայ տապանակ ուխտի քալելու և հոն տասներկու ժամ անընդհատ թրամուէյի ձիերէն աւելի յոգնելու համար, կիրակին անոնց որոնք երբեք իրենց քուրիկին կամ տուտուին հետ չեն պտըտիր, այլ այն տեսակ ուհիներուն հետ, որոնք ո՛չ իրենց մայրիկին, ո՛չ ալ իրենց քուրիկին երեւոյթը ունին. վերջապէս կիրակին բոլոր անոնց որոնք ամէն տօնի օր կանուխկէկ եկեղեցի չեն վազեր։

Անառակ զաւակները երկու գլխաւոր թերութիւն ունին արդէն, եթէ երբէք կարելի է այս անունը տալ այն տեսակ զգացումներու, որոնք ինքնին շատ պարզ եւ շատ անմեղ կրնան նկատուիլ և որոնց խոստովանահայրերն անգամ ներողամիտ աչքով կը նային, քանի որ իրենք ալ վերջապէս մարդ են։

Նախ անառակները այս աշխարհիս մէջ և անդին աշխարհն ալ հաւանականաբար, մէկ հատիկ տէր մը կը դաւանին, Բաքոսը, և յետոյ այնչափ զգայնիկ են, որ թափանցիկ սեւ գուլպաներու մէջ բանտուած բարձեւ սրունք մը բաւական է թօթնելու համար անոնց խելքը՝ գլուխէն և դրամը՝ քսակէն։ Եւ քանի որ մեր ամէնուս նախահայրը Նոյ նահապետ անգամ գինին սիրեց, և քանի որ ըսուած է «Սիրեցէք զիրար», արդ. ի՞նչ անպատեհութիւն կը տեսնէք որ այս երիտասարդները իրենց նախահօր օրինակին չհետեւին և կամ մեր Տիրոջ պատուէրներուն չհնազանդին։

Գինի խմելը մե՞ղք է. սիրելը ամօ՞թ է։ Քա՛ւ լիցի։

Բայց ասոնք գինին սովորականէն աւելի

կը խմեն և գեղեցիկ սեռն ալ չափէն աւելի կը սիրեն եղեր։

Է՛հ, ի՞նչ կ'ըլլայ. կը կարծէ՞ք որ այսչափ չնչին բաներու համար մարդ մը կախաղանի արժանի ըլլայ։

Անառակ զաւակները փիլիսոփայ են եւ կը հետեւին այն իմաստասիրութեան որ կ'ըսէ. «Այսօր կեր և վաղուանը մի՛ մտածեր։» Ասոնք ալ այսօր կը ջանան իրենց բոլոր ունեցածը և չունեցածը ուտել, յուսալով որ վաղը Աստուած կը հասնի իրենց օգնութեան։

Անառակ զաւակները չեն կրնար երկու վայրկեան անգամ խօսիլ լուրջ մարդոց հետ, ինչպէս որ լուրջ մարդիկ ալ չեն կրնար անոնց հետ տեսնուիլ։

Անոնք չեն կրնար ըլլալ երբէք հոգաբարձու կամ Թաղական...։

Անառակ զաւակները՝ Բարեկենդանի առտուները կ'անցնին չիտակ ճամբէն, Թեւերնին երկու կին, ֆէսը յօնքերնուն վրայ, վերարկուն ուսերուն վրայ նետուած, իրենցմէ երեսուն քայլի չափ առաջ չէֆֆի-նոզուրան։

Անառակ զաւակները կը խօսին...գրականութեա՞ն վրայ, Զինստանի՞, Պօէրներո՞ւն վրայ. ամենեւին, այլ կը ճառեն մէյ մը թէ-ուլին աչէկին, մէյ մըն ալ գեղեցիկ սեռին վրայ, և անոնց խօսակցութեանց ստորակէտները երդումներ են, կէտերը՝ հայհոյութիւններ, իսկ վերջակէտները՝ չլսուած ու չերեւակայուած անտիպ բացատրութիւններ, զորս Էմինեան բառարանին մէջ չեմ կարծեր որ գտնէք։

...Անառակութիւնն ալ տաղանդ մըն է սակայն, կամ լաւ եւս՝ կոչում մը, ճիշդ սա մեր գիտցած աւանդական կոչումը, զոր ունին անխուսափելիաբար բոլոր գրագէտները, բանաստեղծները և... վարժապետները...ի՞նչ գիտցաք։

Հարուստ ու ազնուական ծնողքներու զաւակներ կան, որոնք հոգի կուտան ջրհանկիրութեան, և նոյն իսկ անոնցմէ ոմանք, իրենց...կոչումին դիմադրելու անկարող, ընդգրկած են այդ ճշմարտապէս բանաստեղծական ասպարէզը։

Ուրիշներ ալ, իրենց անուշիկ քունին մէջ—ուր ապահովաբար ինքզինքնին կ'երազեն Բօ...ով ու ...ով— երբ յանկարծ լսեն գլխերային պահնորդին ձայնը, կարծես ելեկտրական ուժէ մը մղուած, կ'արթննան անմիջապէս... և հա՜ պա՜մ... ձիով կամ հեծիոտն կ'երթան հրդեհին վայրը՝ ջրհանկիրներու վրայ հիանալու համար։

Զէ՞ մի որ ճաշակները անվիճելի են։

Եւ բոլոր ասոնք անառակ զաւակներ են։

Անառակ զաւակներ՝ իրենց ծնողքներուն փորձանքները, ամուսնութեանց հրապարակին անկումին սկզբնապատճառները, ծօրենական հարստութեանց որդերը... եւ անառակ գործերու խէժալները։

...Եւ միս ուտող պառաւներ, բամբասող տիկիններ, կրծող օրիորդներ, որոնք սենեակի մը մէջ հաւաքուած և իրենց ամենէն սիրական ժամանցին մէջ թաղուած կը քննադատեն սըւոր նըւոր կա՛մ հագուածքը, կամ կեցուածքը և կամ խօսուածքը. կամ քալուածքը և կամ ապրուածքը, երբ խօսքը դառնայ անառակ զաւկի մը վրայ, ամէնքը մէկէն կը կրկնեն միաբերան.

—Հայրը ո՞ւր, զաւակը ո՞ւր...

ԿԱՎՌՈՃ

«ԿԱՎՌՈՃ»Ի ՄՐՑԱՆԱԿԸ

Մեր զուարթ աշխատակից Կավռոճ՝ անցեալ շաբաթ օրուան գործ[illegible]թեանը տակ ծանօթութեամբ մը ոսկի ժամացոյց մը կը խոստանար «Օթլախճի» բառին հայերէնը գտնողին. Ասիկայ լրջօրէն ըմբռնելով դպրոցական աշակերտ մը հետեւեալ տողերը կը գրէ մեզի.—

«Ձեր շաբաթ օրուան թերթին մէջ «օթլախճի» բառին հայերէնը գտնողին ոսկի ժամացոյց մը կը խոստանայիք։ Պզտիկ հասակովս շատ մտածեցի գտնել պարգեւ շահելու յուսով, բայց չկրցայ. միայն սա տեսակ լուծում մը կրցայ գտնել. — «Բառերը ստեղծուած ատեն թերեւս այդ տեսակ գաղափար ունեցող մարդիկ գոյութիւն չունէին։»

«Կը խնդրեմ եթէ գտնող եղաւ, ձեր յաջորդ թերթին մէջ հրատարակել բարեհաճեցէք, որով բան մըն ալ սորված կ'ըլլամ։ Եթէ ճիշդ է իմ լուծածս, պարգեւս կը պահանջեմ։»

ՊՕՂՈՍ Ա. ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ

Աշակերտ ազգային կեդրոնական նախակրթարանի։

Միւս կողմէ Ատաբազարէն Կարապետ աղա Գարիպեան հետեւեալ խելքի մօտ բացատրութիւնը կուտայ «օթլախճի» բառին մասին.—

«Ահաւասիկ ձեր գրած «օթլախճի» բառին նշանակութիւնը կամ հայերէնը։ Օթլախճի ըսել է մէկ բառով արծող. ոչ թէ խոտ արածող մարդ՝ այլ խոտակեր կենդանիի պէս մարդ։ Որովհետեւ օթլախճի, կամ ըսենք արծող մարդ մը խոտաճարակ կովէն ի՞նչ տարբերութիւն ունի. երբ երկուքն ալ կը սիրեն առանց դրամի կշտանալ և ապրիլ։»

Եթէ այս մեկնութիւնները բացարձակապէս ճիշտ և ընդունելի ալ ըլլային կարծենք Պ. Պ. Պօղոս Պալըգճեան և Կարապետ Գարիպեան մինչեւ վերջը պիտի սպասէին. որովհետեւ մեր աշխատակիցը շատ աղուոր յատկութիւններ ունի, բացի մէկ բանէ մը, այն է ոսկի ժամացոյց մը մրցանակ տալու չափ նիւթական կարողութիւն։ Անոր ըրածը անմեղ ակնարկութիւն մը և զուարթ կատակ մըն էր միայն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆԻՆ Ամերիկա այցելելուն առաջին արդիւնքը այն եղաւ որ, կ'ըսեն լաւատեղեակ թերթեր, Գերմանիոյ և Մ. Նահանգներուն յարաբերութիւնները աւելի մտերմական հանգամանք մը առին։ Եւ ասիկա բաւական նպաստաւոր է Գերմանիոյ համար, որովհետեւ քիչ շատ ապահովութիւն մը կուտայ անոր առեւտրական շահերուն։ Միւս կողմէ, Հարաւային Ամերիկայի մէջ պատահած կարգ մը միջադէպեր ցուցուցին թէ Գերմանիա՝ Վենեզուէլայի և Պրազիլիոյ մէջ իր շահերը պաշտպանելու համար՝ կրնայ օգուտ քաղել Ամերիկայի աջակցութենէն։ Իշխանին այցելութեան լաւ արդիւնքներէն մէկն ալ այն պիտի ըլլայ որ, պիտի թեթեւցնէ երկու երկիրներուն միջեւ մաքսային պայքարի մը հետեւանքները, որովհետեւ պէտք չէ մոռնալ թէ Գերմանիա Մ. Նահանգներուն ամենէն ահարկու մրցակիցն է Եւրոպայի մէջ։ Հիմակուհիմա ասոնք են Հայնրիհ իշխանին այցելութեան իրական օգուտները։ Ասկէ անդին յայտնի չէ թէ դեռ ի՛նչ արդիւնքներ յառաջ պիտի գան։

ԼՈՐՏ ՌՕԶՊԷՐԻ Անգլիոյ այն միակ քաղաքագէտն է որ ժամանակին համեմատ քաղաքականութիւն կը փոխէ, նոյն իսկ ամիսը անգամ մը։ Զէսթըրֆիլտի իր համբաւաւոր ճառէն վերջը, Լ. Ռօզպէրի Կլասկոյի մէջ ալ ճառ մը խօսեցաւ երկու շաբաթ առաջ, ճիշդ այն օրը և այն պահուն, երբ Լորտ Մէթիւընի պարտութեան լուրը Լոնտոն կը հասնէր։ Անգլիական թերթերը Մէթիւընի ձախողուածին մանրամասնութիւններովը զբաղած, ժամանակ չունեցան Լորտ Ռօզպէրիի ճառով զբաղելու։ Հիմայ որ Լոնտոնի մէջ յուզումը հանդարտած է, թերթերը սկսած են Լորտ Ռօզպէրիով զբաղիլ։ Ինչպէս կը յիշուի, Լորտ Ռօզպէրի իր Կլասկոյի ճառին մէջ ալ կը հաստատէր թէ վերջնականապէս բաժնուած է Սըր Հէնրի Քէմպըլ-Պէնըրմէնի խմբակէն, այսինքն բունԱզատական կուսակցութենէն, բայց թէ նորէն ազատական կը մնայ, կայսերական-երկրածաւալական գաղափարներու ջատագով ազատական մը։ Արդ, անգլիական թերթերուն մեծամասնութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ Լորտ Ռօզպէրի ոչ միայն իր քաղաքական ծրագրէն ջնջեց Իռլանտայի ինքնօրինութեան և ուրիշ կարգ մը խնդիրներ, այլ և շատ մօտեցած է պահպանողական դաշինքին և ճիշդ անոր տեսակէտները ունի Պօէրական պատերազմին նկատմամբ։ Ասկէ զատ Ռօզպէրի նոյն իսկ փոխած է իր մէկ քանի գաղափարները, զորս դեռ քանի մը ամիս առաջ յայտնած էր Զէսթըրֆիլտի ճառին մէջ։ Եւ իրաւ ալ Լ. Ռօզպէրի իր առաջին ճառին մէջ խորհուրդ կուտար կառավարութեան որ հաշտութիւն կնքէ, արդար պայմաններ առաջարկելով Պօէրներուն. մինչդեռ Կլասկոյի ճառին մէջ ըսաւ թէ կարելի չէ պայմաններ առաջարկել Պօէրներուն, այլ պէտք է զանոնք հպատակեցնել, պատերազմը զգօն օրէն յառաջ մղելով։ Անգլիական կարեւոր թերթեր այս և նմանօրինակ պարագաներ մէջտեղ հանելով, կ'եզրակացնեն թէ իրապէս համաձայնութիւն մը գոյութիւն ունի Լորտ Ռօզպէրիի և Պ. Չէմպըրլէնի միջեւ, և թէ նպաստաւոր առիթի մը կը սպասուի, այդ համաձայնութիւնը հրապարակելու համար։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ.—Ամերիկայի «Խաղաղութեան Ընկերութիւն»ը խըմ[illegible]ժամտ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց վերջերս, մինչեւ հիմայ պատահած պատերազմներուն և անոր պատճառներուն մասին։ Պատրաստուած ցուցակէն կը տեսնուի թէ Թրանսվալի պատերազմը 288րդ պատերազմն է որ տեղի կ'ունենայ, Մեծն Կոստանդիանոսի օրէն ի վեր։ Միւս պատերազմներէն 44ը տեղի ունեցած են աշխարհակալութեան, հող գրաւելու նպատակով, 22ը՝ տուրքերը վերցնել տալու համար, 24՝ վրէժխնդրական, 8ը՝ պատիւի խնդիրներէ ծագում առած, 6ը հողային վէճերէ, 41ը՝ թիկնածութիւններէ, 31ը՝ միջամտութեան համար, 23ը՝ քաղաքական ազդեցութեան վէճերէ, 5ը՝ առեւտրական պատերազմ, 55ը՝ քաղաքային պատերազմ, 28ը՝ կրօնական պատերազմներ, համագումար՝ 287, որուն մէջ չէ Թրանսվալի պատերազմը։ Այս ցուցակին մէջ հաշուի առնուած չեն նաեւ վայրենի ժողովուրդներու դէմ մղուած պատերազմները։ Սպանեւամերիկեան պատերազմը միջամտութեան պատերազմներուն մէջ արձանագրուած է. արդեօք Թրանսվալի պատերա՞զմը որ գլուխին մէջ պիտի գրուի։

ՊՕԷՐ ՊԵՏԵՐԷՆ Զօր. Պօթա, որ անցեալ սեպտեմբերին 2000 զինուոր կրցած էր հաւաքել, այս պահուս հազիւ 700 հոգի ունի հետը։ Պօէր հրամանատարը իր սովորութեան համաձայն միշտ խոյս կուտայ ճակատամարտէ, և կը քաշուի Զօր. Համիլթընի աջեւէն, որ զինքը կը հալածէ։ Տէվէդ Օրանժի հիւսիսային արեւմտեան կողմը կը թափառի. կ'ըսուի թէ Զօր. Տըլարէյի միանալու կ'աշխատի։ «Առժամեայ» Նախագահ Շալք Պըրկըր և Թրանսվալի կառավարութիւնը Տէլակոայի երկաթուղիի գծին հիւսիսային կողմը կը մնան։ Նախագահ Շթէյն ալ Տէվէդի հետ է։

«ԿԵՑՑԷ՛ ՏԸԼԱՌԷՅ».—Կլասկօ քաղաքը, Սկովտիոյ մէջ, Մեծն Բրիտանիոյ ամենէն կարեւոր քաղաքներէն մէկն է։ Հազարաւոր Իռլանտացի գործաւորներ հոն հաց կը ճարեն, և ասիկա բաւական է հասկնալու համար թէ ինչպէս կ'ըլլայ որ կիրակի օրով ճառ կը խօսուի հոն, մինչդեռ Անգլիոյ ամէն մասերուն մէջ կիրակին ընդհանրապէս սուրբ կը պահուի։ Անցեալ կիրակի օրը, Իռլանտական Նախորդ կուսակցապետներէն Պ. Դիլըն 2500 ունկնդիրներու ներկայութեանը ճառ մը խօսելով, հրաւիրեց զանոնք «Կեցցէ Տըլառէյ» գոչել։ Ունկնդիրները առանց վարանելու միաբերան «Կեցցէ Տըլառէյ, Ապրի Տըլառէյ» գոչել սկսան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԸ զօրացնելու համար 1900ին պատրաստուած ծրագիրը գործադրուիլ սկսած է արդէն։ Որոշուած 177 մարտանաւերէն 118ը շինուելու վրայ են, և պզտիկ նաւերուն շատերը արդէն ծով իջուցուած են։ Ծրագրին մէջ 6 զրահաւորի շինութիւնը առաջարկուած էր. հիմայ վեցն ալ շինուելու վրայ են, 5 զրահապատ յածանաւերու հետ։ Որոշուած 28 Թօրփիլլահալածներէն 22ը շինուած են, բայց առաջարկուած 112 Թորփիլնաւերէն տակաւին 41ը միայն շինուած են։ Ընդծովեաներու շինութեանը փութով յառաջ կը տարուի։ Նախապէս որոշուած 23ին տեղ 4ը ընդծովեայ մարտանաւ շինուիլ սկսած է։ Տակաւին երեք տարի պէտք է, ամբողջ ծրագիրը գործադրելու համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ առջի օրը քըւէարկեց արտաքին գործոց ելմտացոյցը։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ այդ նիստին մէջ յայտարարեց թէ Բօրթուկալի գաղթային ստացուածքները պահպանելու համար ֆրանքօ-գերման համաձայնութեան մը մասին բնաւ առաջարկ չէ եղած ոչ գերման կառավարութեան, ոչ Պ. Հանոթոյի և ոչ ալ իր կողմէ։ Պ. Տէլքասէ Մարոքի հետ Ֆրանսայի յարաբերութեանց մասին բացատրութիւններ տալէ ետքը, ըսաւ թէ մտերմական և փոխադարձ վստահութեան զգացումներ կը տիրեն Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ։ Անգլօ-ճաբոնական դաշնագրին մասին ալ նախարարը յայտարարեց.— «Այդ պայմանագրութեամբ հռչակուած սկզբունքներուն համար գոհունակութիւն յայտնելէ ուրիշ բան չենք կրնար ընել. որովհետեւ այդ սկզբունքները արդէն կը գտնուին Ֆրանսայի քաղաքականութեան հիմերուն մէջ»։ Պ. Տէլքասէ հուսկ ուրեմն խօսելով Ֆրանքեռուս զինակցութեան վրայ, ի վեր հանեց երկու երկիրներու զգացումներուն և շահերուն նոյնութիւնը։

ՇԱՆԿԱՅԻ գետակին վարչական խորհուրդը հիմա ամբողջացեր է, բաց ի չինական ներկայացուցիչներէն։ Մ. Նահանգները, Ճափոն և Ֆրանսա երկու ներկայացուցիչ ունին. իսկ Չին, Տանիմարքա, Պելժիա ու Գերմանիա՝ մէյմէկ. Անգլիա հինգ ներկայացուցիչ ունի։ Առեւտրական դաշնագրութեանց բանակցութիւնները առաջ չեն տարուիր. ամիսէ մը ի վեր այդ մասին գումարում մը չէ կատարուած։

ԲԵՐԼԻՆԷՆ հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Մէկ քանի Չինացիներ, փողոցին մէջ, քար նետեցին Իտալիոյ դեսպանատան քարտուղար Ռոմանի Ավօծծանա Պառոնին կնոջը վրայ։ Խնամակալութին հրամանագիր մը հանեց, որով խստութեամբ կը պախարակէ այդ տեսակ արարքները»։

ԼՈՐՏ ՔԻՉԸՆԸՐԻ մասին զրոյցներ կը պտտին թէ առողջութիւնը խանգարուած է, և շատ կը փափաքի մեկնիլ Հարաւ. Աֆրիկէէն։ Լոնտոնէն կը հաւաստեն թէ այդ լուրը անհիմն է բոլորովին։ Լորտ Քիչըներ կատարելապէս քաջառողջ է, և երբեք բաղձանք չէ յայտնած Անգլիա դառնալու։

——oooooooooo——

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1902 — 1319 Տճկ. — 1902 ԼՏ.

Օր	ՄԱՐՏ	Զէլհէճ-ճէ	Մարտ
9	ՇԱԲԱԹ. ԺԳ. օր Մեծ-Պահոց։ Սրբոցն Կիւրղի Երուսաղեմայ հայրապետին եւ միւս Կիւրղի և պիսկոպոսին։	12	22
10	+ ԿԻՐԱԿԻ, Դ. Քառասնորդաց։ Անառակին։	13	23
Ելոյթ 5.58			Մուտ 5.39

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմութեան աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	8	Պէյրութ	—	Պեդերսպ.	—18
Արքանկէլ	0—3	Բարիզ	4	Վիեննա	—4
Սօֆիա	—3	Աթէնք	10	Թրիեսդէ	9
Իզմիր	—	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	— 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ հաշուական և մատակարարական գործերուն վրայ մեր ըրած դիտողութիւնները, որոնք բոլորովին անկեղծօրէն գրուած էին, Ս. Յակոբեանց վանքի շրջանակին մէջ կատարելապէս արդար և իրաւացի նկատուեր են, և միաբանութեան խել մը անդամներու ստորագրութեամբ խնդրագիր մը մատուցուեր է Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի, պահանջելով որ տնօրէն խորհուրդը միաբանական ժողով գումարելով. հաշիւները ներկայացնէ։ Տ. Յարութիւն Պատրիարք շատ լաւ հասկցած է թէ Ելեւմտից Տեսուչ Ղեւոնդ Վ. վանքին մէջ և վանքէն դուրս գտնուող իրեն համախոհներով ի՛նչ կը գործէ. սակայն այնքան կորով ունեցող այդ եկեղեցականը իր այս ծերութեան օրերուն մէջ չուզեր որ ձայն հանող ըլլայ, և իր կեանքին վերջին օրերու խաղաղութիւնը վրդովի նոր անհամաձայնութիւններով։ Սակայն անդին միաբանութիւն մը կայ, որ նոյն իրական իրաւունքներու պահպանութեան համար կ'աշխատի կը յոգնի, աղ ու հաց կ'ուտէ և անոնց երեսէն ուրիշները իրենց բաղդը կը շինեն, պատիւներ, դիրքութիւններ կը գտնեն և մէկ քանի ղրուշ վճարելով ուղղակի կամ անուղղակի ներբողներ ալ գրել կուտան իրենց գործունէութեան նկատմամբ։ Այս զրկեալ միաբանները եթէ քար ալ ըլլային, պիտի աղաղակէին։ Ինչո՞ւ համար վանքին օրէնքներուն և կանոններուն գործադրութիւնը չպահանջեն ինչպատճառաւհաշիւ չփնտռեն, ո՞վ լսեր է ո՞վ տեսեր է որ այդքան ընդարձակ մատակարարութիւն մը մէկ հոգի միայն ձեռքին մէջ բանէ տարիներով, ո՞ւր է իրաւունք, եթէ վանքի մը շրջափակին մէջ իսկ կարելի չըլլար այս սկզբունքները գործադրել, մեր հանրային ուրիշ խնդիրներու մէջ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ։ Ասոնք այն կարգի հարցումներ են, որոնք օրուան մատակարարութեան բարեկամներուն գործին չեն գար թէպէտ, սակայն միւս կողմէ կը պարտաւորեն մեզի որ ուզենք, արդարութեան պարտք մը միայն կատարած ըլլալու համար։ Տ. Յարութիւն Պատրիարքի խաղաղասէր տրամադրութիւններէն օգտուողներ՝ օրէնք, կանոն ամէն բան մէկ կողմ դրեր են, և իրենց համար չնչին պատճառներ և փաստաբանութիւններ ստեղծելով կ'աշխատին խոյս տալ համարատուութենէ և այս նպատակաւ եղած բողոքներն ալ լռեցնել։ Կը սպասենք որ միա-

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (4)

ՔԱՄԻՅԼ ԲԷՌ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ա.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՍԲԼԱՆՏԻՏ-ՕԹԷԼԻ ՄԷՋ

Խորապէս կը սիրէին մէկզմէկ. բայց կոյր սէր մը չէր այս։ Բօլ կը գնահատէր Մօրիսի հոգեկան մեծ և ազնիւ ձիրքերը, ֆիզիքական կորովը և քաջասրտութիւնը. բայց գիտէր նաև թէ անիկայ մերթ ընդ մերթ մելամաղձոտ կը դառնայ. բան մը որ վշտակրութեան ժամերու մէջ կրնար յուսահատութեան փոխուիլ. Նոյնպէս Բօլ չէր գնահատեր իր բարեկամին քով նշմարուած քիչ մը թեթեւ մտածումները, նախապաշարումները, հոգեկան տկարութեան վայրկեանները, որոնք խոտորնակ կերպով կը համեմատէին անոր սովորական ուղղամտութեան հետ։

Գալով Մօրիսի, անիկայ ալ իր բարեկամին՝ Բօլ Հէննէի վրայ անկեղծ սէր մը ունենալով հանդերձ, շատ կը ցաւէր ամենածանր թերութիւններ տեսնելով անոր վրայ, և կը վախնար որ ապագային միջուցէ աւելի չեշտուէին անոր արդէն նշանակելի թերութիւնները։

Բօլ Հէննէ, Վալանթէն Զէրչէի քրոջ զաւակը, շատ պզտիկ հասակին մէջ կորսնցեր էր ծնողքը, և պզտիկ քրոջը հետ մէկտեղ խնամողը տակ մնացեր էր Վալանթէն Զէրչէի, որ զաւկի մը պէս նայեր էր իրեն։ Սուր միտքով մը օժտուած էր այս երիտասարդը, ամէն բան կ'իւրացնէր շուտով, —բայց մակերեւութային կերպով—, ամէն բանի ընդունակ կը թուէր, և տրամադիր կ'երեւար յաջողելու բազմազան գիտութիւններու և արուեստներու մէջ միանգամայն։ Աղուոր բնութիւն մը ունէր զուարթ էր, դիւրահաղորդ, հաճոյակատար, որով կը յաջողէր ամէն կողմ անձնուէր բարեկամներ, իրեն վրայ հիացող աշակերտներ գտնել։

Դժբաղդաբար այս աղուոր ձիրքերը իրենց աղետալի հակառակ կողմը ունէին։ Բօլ ամէն բան դիւրաւ հասկնալու կարողութիւնը ունենալով աշխատութիւնը անօգուտ կը նկատէր և բանի մը խորը չէր թափանցեր։ Իր մաքին առջեւ կը ներկայանային հազար ու մէկ խնդիրներ, որով շուտով կը ձանձրանար լուծելու վրայ եղած ո և է խնդրէ մը։ Ո և է ձեռնարկ կամ գաղափար շուտով կը հրապուրէր զինքը, բայց շուտով ալ կը ձանձրանար անկէ և կը լքանէր զայն, հետեւելու համար ուրիշ գաղափարի մը, որ շատ աւելի գեղեցիկ գործ մը կ'երեւէր իրեն, որովհետեւ նոր էր։

Էքօլ Սանդրալի աշակերտ էր, և միջոց գտած էր հետեւելու բժշկութեան, ինչպէս նաեւ իրաւագիտութեան դասերուն, յաճախել նկարչութեան աշխատանոցները, և աշխատիլ նաեւ ճարտարապետութեան և հնագիտութեան։ Հազիւ տասնեւութ տարեկան հասակին մէջ օբէրա մը կը շինէր, զոր կիսաւարտ կը թողուր, ելեկտրական գիւտի մը համար, բայց այս գիւտին ձեռք բերուած նախնական գեղեցիկ արդիւնքները արգելք չէին ըլլար իրեն Կիւյանայի մէջ գաղթականութիւն մը հաստատելու ծրագրին հետեւելու, որ սակայն յանգեցաւ... Զրքակոյի մէջ թատրոն մը հաստատելու։ Երկու ամիս ետք այդ թատրախումբը սընանկացաւ, որովհետեւ երիտասարդ թատերապետը կը յամառէր Իպսէնի ողբերգութիւնները ներկայացնելու այնպիսի հանդիսականներու, որոնք Ֆրանսերէն բառ մը իսկ չէին հասկնար։

Երեսուն տարեկան ըլլալուն. այս երիտասարդը տակաւին ո և է դիրքի տէր չէր եղած, հակառակ ամէն կողմ ըրած փայլուն փորձերուն։ Երբեմն դրամ կը շահէր բայց աւելի շատ անգամներ անհաշիւ կը մսխէր այն կարեւոր գումարները զորս իր մօրեղբայրը՝ Վալանթէն Զէրչէ՝ իր տրամադրութեանը տակ կը դնէր, այն սին յուսով թէ իր քեռորդին պիտի յարատեւէ հուսկ ուրեմն ո և է ճամբու մէջ։

Բայց, հակառակ այս ճարտարագէտին բարեսրտութեան, և հակառակ քեռորդիին նկատմամբ ունեցած ջերմագին համակրանքին, յուսախաբութեան զգացումը կը մըտնէր անոր սրտին մէջ։ Վալանթէն Զէրչէ երբեմն ժամերով այն դառն տպաւորութեան տակ կը մնար թէ այս տղան, զոր իր զաւակը ըրած էր, որուն վրայ այնքան նպաստ յոյսեր դրած էր, հաւանաբար ուրիշ բան չպիտի ըլլար, եթէ ոչ կեանքի պայքարին մէջ պարտուած մը, որ իր ընտանիքին յուսահատութիւն պիտի պատճառէր և պատուհաս մը պիտի դառնար։ Երբեմն ալ, սակայն, Վալանթէն Զէրչէի սրտին մէջ յոյսը կը ծնէր վերստին։ Կը յուսար թէ տարիներու հոլովումին և Մօրիս տը Սէն-Լուվանի ազդեցութեան շնորհիւ, Բօլ թերեւս խելքը գլուխը պիտի ժողվէ օր մը...։

Պարահանդէսի այդ գիշերը Վալանթէն Զէրչէ երազանքի մէջ ինկած էր, բարեացակամ ակնարկով մը հետեւելով երիտասարդ նաւազին՝ Մօրիս տը Սէն Լուվանի՝ որ Մատլէնը թեւն առած կը հեռանար անոր հետ վալս մը դառնալու ամբոխին մէջ, որ հետզհետէ ցանցառնալ կը սկսէր ժամանակը բաւական անցած ըլլալուն համար։ Տեսնելով ոգեւորութիւնը իր քրոջ աղջկան որ այնքան հանդարտ և ծանրագլուխ էր սովորաբար, անոր բոցեղ ակնարկները, անոր անմեղ նազանքները, Վալանթէն Զէրչէ կը սկսէր ծրագիրներ կազմել։ — Ո՛հ, եթէ այս անուշ աղջիկը օրին մէկը ամուսնանար նաւազին հետ, այս երիտասարդին տալիք խորհուրդները ո՜րքան ազդեցիկ պիտի ըլլային Բօլի վրայ...։

Ու ճարտարագէտը խորունկ հառաչանք մը արձակեց, մտածելով Մատլէնի ընտիր ձիրքերուն և կորովի նկարագրին վրայ։ Ինչո՞ւ արդեօք այս աղջկան հոգին ու բընաւորութիւնը չունէր եղբայրն ալ։

Այս միջոցին Բօլի ձայնը հնչեց ականջին և Վալանթէն Զէրչէ սթափեցաւ երազանքէն։

—Սիրելի մօրեղբայրս, կ'ըսէր երիտասարդը, վայրկեանը թերեւս շատ լաւ ընտրուած չէ գործի վրայ խօսելու համար բայց երկու բառ միայն ունիմ ըսելիք։

Զէրչէի աչքերը մթագնեցան.

—Ի՛նչ կայ նորէն, ըսաւ վհատութեամբ։

Միւսը կը շարունակէր սակայն անտարբեր շեշտով մը։

(Շարունակելի)

թանութեան այս դիմումը ունենայ իր նշանակութիւնը և այլեւս մէջտեղ հանուին անցած ութ տարիներու հաշիւները, որոնք հարկաւ օրինաւոր և մանրամասն քննութեան մը պիտի ենթարկուին այսքան յապաղումէ յետոյ։

ՆՊԱՍՏԻՑ Ցանձնաժողովը կը լսենք որ յառաջիկայ երեքշաբթի դարձեալ պիտի հըրաւիրուի։ Ցանձնաժողովոյ բոլոր անդամներուն ալ կարծիքը այն է որ, իրենք այս գործը վարելու վիճակին մէջ չեն։ Ցանձնաժողովոյ այն անդամները որոնք անուանական մասնակցութիւն մը միայն ունին, ո և է անպատեհութիւն չեն տեսներ գործերուն այս կերպ չարունակութեան մէջ, սակայն անոնք որ մտքի գործ ըլլալէ աւելի խղճի գործ կը նկատեն Նպաստի գործը, դիտել կուտան թէ արդի պայմաններուն մէջ Ցանձնաժողովը չի կրնար բաւել եղած պահանջումներուն, մանաւանդ թէ հաշուական և մատակարարական գործերու առիթներով անվստահութեան նման խօսքեր ալ եղան, որոնք որքան ալ անզօր ըլլան, իրողութիւնը այն է որ Նպաստի գործը չատ ակարացած է այլ եւսցե, թաղէ թաղ վազող եկեղեցականներ յանուն «Ցիսուս մանուկի» մանուկ գումարներ միայն կը ստանան խել մը մերժումներու հետ։ Ինչ ընելու է ուրեմն։ Պէտք է նոր տարրերով վերակազմել Նպաստից Ցանձնաժողովը, եթէ կ'ուզուի չարունակական վիճակի մէջ դընել գործը, ապա թէ ոչ արդի ձեւին մէջ ո և է արդիւնք չի կրնար տալ, մինչեւ իսկ եթէ այդ արդիւնքը խել մը անոք աղայոց գոյութեան և ապագային հետ առնչութիւն ունենայ։

ԱՂԱՆԴԱՇԱՏ քաղաք մըն է Այնթապ, ուր կրօնական նախանձախնդրութիւնը այլ եւս ծայրայեղութեան գացեր է։ Այնթապի մէջ բողոքականութիւն տարածուած ըլլալուն պատճառաւ, յարանուանական մըցում մը բացուած է։ Այս անգամ ալ Պատրիարքարան կը գրեն թէ Փիլիպպոսեան անուն աղանդ մը երեւան ելեր է։ Թէ ինչ են այդ աղանդին տրամադրութիւնները յայտնի չէ, միայն այսչափը գիտեն թէ Փիլիպպոս անուն մէկը հաստատեր է այդ աղանդը, որ իր անունով կը յորջորջուի հիմայ։ Կրօն. Ժողովոյ որոշումով տեղւոյն քահանայէն բացատրութիւններ պիտի պահանջուին այս նորելուկ աղանդին նկատմամբ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ հոգեւոր հովիւէն նկատմամբ նամակներ կը հասնին Պատրիարքարան, սակայն յանձնարարութիւն եղած ըլլալով այդ քաղաքը բնակող Գրիգոր էֆ. Փաչալեանի այս մասին համաձայնութիւն մը գոյացնելու, այդ գրերու նկատառումը յետաձգուած է քննութեան ելքին։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ մէջ այլեւայլ կողմեր նպաստահաւաքութեան ձեռնարկուեր էՇամախիի երկրաշարժէն արկածեալներուն համար։ Մոսկուայի մէջ ալ կիներէ բաղկացեալ մարմին մը ձեռնարկած է հանգանակութեան։ Շամախիի եկեղեցին այնքան վնասուած է որ ճարտարապետները հաստատած են թէ կարելի չէ այլեւս նորոգել։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։—Ուսուցչաց կենաց ապահովագրութեան խնդրոյն առթիւ, ըստ հրաւիրանաց, Իւնիօն ապահովագրական ընկերութեան կենաց ճիւղի տնօրէն Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան ներկայացաւ Խորհրդոյ, և ուսուցչութեան առնուեցաւ կրթական պաշտօնէից ապահովագրութեան առթիւ պատրաստուած պայմանագրի ծրագիրը, և յետ խորհրդակցութեան, վերջնապէս ընդունուելով ծրագիրը, որոշուեցաւ մատուցանել զայն Ազգ. Կեդր. Վարչութեան նկատառման և հաստատութեան։—Ասկէ առաջ գաւառներէ մէկ քանի ուսուցչական ընտրելեաց մասին գրեր և հարցաքննութեանց գրաւոր փորձեր ղրկուած ըլլալով, յանձնուած էին Խորհրդոյ անդամներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի նախաքննութեան։ Խորհուրդը ուսուցչութեան առաւ Կարապետեան էֆ.ի նախաքննութեանց մէկ յայտագիրը, և անոր եզրակացութեանց համաձայն, որոշեց Ա. օգն. ուսուցչի վկայական տալ Մարկոս էֆ. Ալաճաճեանի, որ կը պաշտօնավարէ Ծումլայի ազգ. վարժարանին մէջ։ Բ. Օգն. ուսուցչի վկայական տալ՝ Սեդրաք էֆ. Բիւլաճեանի և Ստեփան էֆ. Պալեանի որոնք կը պաշտօնավարեն Էսկիշէհիրի ազգ. վարժարանին մէջ։—Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև կարգ մը դասագրքերու քննութեամբ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

ԵԴԵՍԻԱՅԷՆ կը գրեն մեզ փետր. 23 թուով.— «Տեառնընդառաջի կամ Տէրընդառաջի տօնը, որ կատարուեցաւ քանի մը օր առաջ, իր ինքնատիպ հանգամանքովը ուշագրաւ կը ներկայանար նորէն։ Նախատօնակի իրիկունը խուռներամ բազմութեամբ լեփ լեցուն կ'երեւար ընդարձակ Մայր Տաճարը, ուր անդաստանով «օրհնած» ճրագներու հազարաւոր ցոլքերը եղական խորհրդաւորութիւն մը կ'ընծայէին սրբավայրին։ Նոյն իրիկունը 15ի չափ [illegible] ու 40էն աւելի [illegible] բերուած չարուած էին Ս. Սեղանին առջեւ։ Մեր ժողովուրդին մէջ հին աւանդութեանց բոլորովին մարած չըլլալուն նշանակներէն էր որ, [illegible] համար ներկայացուած մանուկներէ մէկուն պարզուկ մայրը դրամի փոխարէն՝ իր ծոցածիրին հետ Տաճարին նուէր բերած էր... զոյգ մը աղաւնի։

—«Տեղւոյս նոր կառավարիչ Վսեմ. Ըէֆիք պէյ արժանավայել ընդունելութեամբ հոս ժամանեց անցած չաբթու։ Ինչպէս յայտնի է, Պետական Խորհրդոյ անդամներէն էր, լուսամիտ անձնաւորութիւն մը։ Նորին Վսեմութիւնը՝ հանրային ապահովութեան մասին ունեցած բարձր հոգածութեան փորձը ցոյց կուտայ, գիշերները երբեմն անձամբ իսկ շրջագայութեան ելլելով քաղաքիս թաղերուն մէջ։

—«Կառավարիչ Ըէֆիք պէյի փափաքանաց վրայ՝ Առաջնորդ հայրը առջի օր Կարմունջ հոյակապ գիւղը մեկնեցաւ, ուր գացած է նաև Կառավարական Ցանձնաժողով մը, տուրքի խնդիրներու վերաբերեալ հաշուական կնճռոտութիւններ կարգադրելու պաշտօնով»։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

21 Մարտ 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100.57
Ըէժի	(Tab. Turcs)	325
Փոնսոլիտ	(R. Turque D.)	26.27
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	116.50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott)	567.
Թրանսվալ	(Transvaal.)	142 50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ նստած նոյն մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Գերմանիոյ, Ամերիկայի, Սպանիոյ, Սերպիոյ դեսպանները՝ իրենց Ա. Թարգմաններով, Անգլ. և ռուսական դեսպանատանց պահականներու հրամանատարները, և 20ի չափ օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք Սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ Կայս. մեծարանաց արժանացան։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ նաւահանգստին ընկերութիւնը վերջնապէս կազմուած է 8 միլիոն դրամագլխով, բաժնեթուղթերու վերածուած, որուն 60%ը գանձուած է։ Նոյն ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է հետեւեալ անձնաւորութիւններէն. —Նախագահ՝ Պ. Շրատէր (անդամ գերման Րայխսթակին), դեր-նախագահ՝ Պ. Կվինսէր (ընդհ. տնօրէն Տէօյչէ Պանքի), անդամ՝ Պ. Սթէնթալ (տնօրէն Տէօյչէ Պանքի) և վարիչ-պատուիրակ՝ Անատոլուի երկաթուղւոյ ընդհ. տնօրէն Տքթ. Զանտէր և տնօրէն Պ. Հիւկնէն։ Ցայտնի է թէ նաւահանգստի շինութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Անատոլուի երկաթուղւոյ յարատեւ բարգաւաճումը յիշեալ նաւահանգստին յաջողութեան մեծագոյն գրաւականն է։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ եպիսկոպոս Տ. Մաթէոս վերջերս Գահիրէ և Աղեքսանդրիա հասնելով ընդունուած էր Խտիվ Բարձր. Ապպաս Հիլմի փաշայի կողմէ, ինչպէս գըրած էինք։ Տ. Մաթէոսի Ա. կարգի Մէճիտիէի պատուանշանը տրուեր է։ Ուրիշ պատուանշաններ ալ տրուեր են Հապէշական մէկ քանի անձնաւորութիւններու։

ԹԱԱԶԷՆ (Եէմէն) հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Մահայի մէկ քանի ցեղերը, որոնք ժամանակէ մը ի վեր գժտուած էին իրարու հետ, վերջերս հաշտուեր են տեղական իշխանութեանց շնորհիւ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը գրեն. — «Մէկ քանի օրէ ի վեր քաղաքիս մէջ յուզումնալից զրոյցներ կը պտտին մահուանը վրայ Պէրպէրիստանցի պատանիի մը որ Կարինօ ընտանիքին քով սպասաւոր էր։ Վերջերս եգիպտական կառավարութիւնը անստորագիր նամակ մը ստացած է, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ Պ. Կարինոյի տղան՝ Հիւկօ՝ անզգուշութեամբ պատճառ եղած է սեւամորթին մահուանը։ Այդ նամակը գրողը կը յարէ թէ Հիւկօ ատրճանակի փորձեր կատարած ատեն Միջին Դարէն առնուած թատերգութեան մը մէջ եղածին նման իրմէ հեռու կանգնիլ տուեր է սեւամորթը, եւ ինքն ալ ատրճանակով անոր գտակը զարնել փորձեր է։ Սակայն դժբաղդաբար գնտակը չեղելով սեւամորթին ճակատը մխուեր և անոր ուղեղը պայթեցուցեր է, մահը վայրկենական ընելով։ Կանչուած բժիշկն ալ մահը ուղեղային կաթուածի մը վերագրելով, արտօնութիւն տուեր է խեղճ սպասաւորին թաղման։ Այս դէպքը կատարուեր է յունվար 29ին։ Կառավարութիւնը այս նամակին վրայ յենլով դիտողութիւն կատարել տուեր է, որուն հետեւանօք սեւամորթին մահը արկածի մը արդիւնք ըլլալը երեւան հանուեր է։ Սպասաւորը, որ 10—11 տարեկան տղեկ մըն էր, օր մը հրացան մը առնելով փորձեր է չուն մը սպանել։ Սակայն ոտքը սահելով հրացանը պարպուեր և գնտակը գլխին մէկ կողմէն մտնելով միւս կողմէն դուրս ելեր է։ Անմիջապէս օգնութեան փութացուելով, տղեկը ծանր վիճակի մէջ սկսեր է դարմանուիլ։ Ժամանակ մը վերջը տղեկին վէրքը ծանրանալով մահ յառաջ եկեր է։ Խնդիրը պաշտօնապէս ստուգուած ըլլալով, հարկ չէ տեսնուած քննութիւն բանալ Կարինօ ընտանիքին մասին, որ մեռնող տղեկը իր տան անդամներէն մէկուն պէս կը խնամէր արդէն»։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷժիին փետրվար ամսուան հասոյթից գումարն է 156000 ոսկի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը ջնջած է Պաղտատէն գացողներուն դէմ ձեռք առած քարանթինայի միջոցները։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Բէշքնոտիրէէն մարտ 16 թուով կը գրեն «Մոնիթէօռ»ի.—

«Ցայտնի է թէ Բէշքնոտիրէի գաւառակին մէջ մէկ քանի տարի է ի վեր Ժօրժ Տիմօրուլոյի, ուրիշ անունով գարատ Նորկաքի աւազակախումբը ասպատակութիւններ կը գործէ։ Ասկէ երկու տարի առաջ Նորկաքի Ցունաստանի մէջ ձերբակալուած և նոյն իսկ դատարանին առջեւ հանուած օրը յաջողած էր բանտէն փախչելով Բէշքնոտիրէ դառնալ, ուր անցեալ տարի Հրեայ վաճառական մը լեռը տարաւ, բայց տեսնելով որ ոստիկան - զօրաց կողմէ կը հալածուի, սպաննեց զայն և Թեսալիա փախաւ։ Հոն աւազակախումբ մը կազմելով Բէշքնոտիրէ դարձաւ և ագարակ մը այրեց և սպաննութիւններ գործեց։ Ապա Կայս. զօրաց կողմէ հալածուելով Վօլօ փախաւ, ուր ձերբակալուելով Նաւփլիայի բերդին մէջ բանտարկուեցաւ, իր արժանաւոր պատիժին սպասելով։ Ասկէ 10 օր առաջ իր խումբէն 2 հոգի Բէշքնոտիրէ եկած են աւազակախումբը վերակազմելու և իրենց պետին չահատակութիւնները չարունակելու համար։ Սակայն շնորհիւ տեղական իշխանութեանց ձեռք առած միջոցներուն, Օսմ. զօրաց կողմէ այդ անձերէն մին ըսպաննուեցաւ և երկրորդն ալ ձերբակալուեցաւ»։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ նոր սակացոյցերը, կ'ըսէ Սէրվէթ, 3 ամիսէն ի գործ դրուիլ պիտի սկսին։

ՄԱՀՄՈՒՍԷԻ համար 4 չոգենաւեր պիտի չինուին Թերսանէի մէջ, ինչպէս գրած էինք։ Կը լսուի թէ նաւահանգստի վերատեսչութիւնը ամսական 3000 ոսկի (ոչ թէ չաբաթական) պիտի յատկացնէ այդ չոգենաւերուն չինութեան, որուն յատակագիծները պատրաստուած են։ Մօտերս յիշեալ 4 չոգենաւերն ալ չինուիլ պիտի սկսին Թերսանէի մէջ, ուր պիտի չինուին նաեւ անոնց մեքենաները։

ՍՔԻՒՏԻ մէջ զինուորական Ռիւշտիէ վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ԼԱՐՆԱՔԱՅԻ (Կիպրոս) Նամակատան մէջ վերջերս հրդեհ մը ծագելով, բազմաթիւ յանձնարարուած նամակներ այրեր են։ Խիստ քննութիւն մը բացուելով տեսնուեր է թէ հրդեհը չարագործութեան մը արդիւնք է։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ տորմիղի մը մօտերս Օսմ. մէկ քանի նաւահանգիստները այցելելուն մասին տրուած լուրը կը հերքուի, որովհետեւ այս միջոցին Եւրոպական ջուրերուն մէջ այդ տեսակ տորմիղ մը չկայ և գալիք ալ չունի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ Թերթի մէջ կը կարդանք.— «Թրնովայի գարեջուրի գործարանի տնօրէն Պ. Կէրլինկ կնոջը հետ վերջերս քաղաքին շրջակաները պտոյտ մը ընելու ելած էր, երբ մէկ քանի գինով զինուորներու կողմէ շրջապատուեցաւ և անոնցմէ մին իր կնոջը վրայ յարձակեցաւ։ Պ. Կէրլինկ փորձեց պաշտպանել իր կինը, սակայն չարաչար գանակոծուելէ ետքը հազիւ կրցաւ ճողոպրիլ։ Ոստիկանութիւնը խնդիրը իմանալով քննութիւն բացաւ, յանցաւորները ձերբակալեց և արդարութեան յանձնեց զանոնք պատժուելու համար»։

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ ռուսական Կակարին չոգենաւային ընկերութիւնը մօտերս պաշտօնական վարչութեան մը վերածուելով կանոնաւորապէս չոգենաւեր պիտի բանեցնէ Դանուբի վրայ, Ռումանական, Պուլկարական և Սերպիական նաւահանգիստներու միջեւ։ Այդ կողմերը այժմ չոգենաւեր բանեցնող աւստրիական ընկերութիւնը դժուարին վիճակի մը պիտի մատնուի այս մրցման հետեւանօք։

ԽԱԲԵԲԱՅ ՍԻՐԱՀԱՐԸ.— Գալֆաօղլու Քօօթի անուն անձ մը, որ պաշտօնեայ է 400 ղշ. ամսականով Հայտար-Փաշա, Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութեան քով, վերջերս լսելով որ հոն հարուստ կին մը կը գտնուի որ 4500 ոսկի, գոհարեղէններ և կալուածներ ունի, մաքին մէջ ծրագիր մը պատրաստեր է այդ կնոջ հետ ամուսնանալու և երջանիկ կեանք մը վարելու համար։ Քօօթի սիրահարական փայփայիչ բառերով չարադրուած նամակ մը ղրկեր է այդ կնոջ, առաջարկելով ամուսնանալ իրեն հետ, հակառակ պարագային յայտարարելով որ «իր հոգիին հրեշտակը» իր անձնասպանութեան պատճառ պիտի ըլլայ։ Ցիշեալ կինը զգածուելով փաղաքշող խօսքերէն, Քօօթին կանչեր և անոր հաւնելով 600 ոսկի յանձներ է, գործ մը սկսելու և ապա ամուսնանալու համար։ Սակայն երիտասարդը կարմիր ոսկիներուն հրապոյրին չկրնալով դիմանալ, առանց գործի մը ձեռնարկելու մէկիկ մէկիկ հատցուցեր է զանոնք։ Ասոր վրայ կինը հասկնալով որ իր շնորհքները կարեւորութիւն չունէին Քօօթիի առջեւ և անոր միակ փնտռածը իր դրամն էր, խնդիրը ոստիկանութեան հաղորդեր է։ Քօօթի, այդ խաբեբայ սիրահարը, ձերբակալուած է և մօտերս պիտի դատուի։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Պելկրատի մէջ պատահած զրոյցի մը նայելով, եթէ Աղեքսանդր Թագաւորըընդունի Վուիչի դահլիճին հրաժարականը, վարչապետ պիտի անուանուի Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպան Զօր. Սավա Կրուիչ։ Միւս կողմէ Սքուպչինայի մեծամասնութիւնը Պ. Վուիչի վստահութիւն յայտնած ըլլալով, այդ վերջինը պաշտօնի գլուխ կը մնայ։

ԴՈՒՐՊԱՆ ՊԱՅՐԱՄԻ տօնին առթիւ նախընթաց օրը Տոլմա Պահչէի պալատին մէջ տեղի ունեցած շնորհաւորական արարողութեանց պահուն, Վեհ. Սուլթանը Իր ներկայութեանը ընդունելով կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Էզպել Հիւտա էֆ.ն, գեղեցիկ ափսէի մը վըրայ բերուած ականակուռ Իմթիյազ պատուանշանը առնելով Իր ձեռքով իսկ բարեհաճեցաւ զայն անոր կուրծքէն կախել։ Էզպել Հիւտա էֆ. այս առթիւ իր հաւատարմութիւնն ու երախտագիտութիւնը յայտնեց յառա Կայս. Գահոյից։

—Շնորհաւորական արարողութեանց ատեն Կայս. շնորհաց արժանացաւ նաեւ ծովային վարժարանին վերատեսուչ Հիւսնի փաշա։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Ժողովոյ որոշմամբ տուգանք պիտի առնուի այն ատամնաբոյժներէն, որոնք միայն այդ ճիւղին համար վըկայական ունենալով հանդերձ, իրենց ցըրան վրայ բժիշկի արձանագրութիւն ալ կը դնեն։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Թէքուչի գիւղերէն մէկուն բնակիչներէն Ֆէթթահ անուն մէկը վերջերս իր գիւղէն Իսլամ աղջկան մը սիրահարած էր, սակայն աղջկան ծնողքը ընդդիմացած էին իրենց ամուսնութեան։ Անցեալ առտու Ֆէթթահ իր Ալի անուն ընկերոջ հետ աղջիկը առեւանգեր և Քէօփրիւլիւ գիւղը տարեր է։ Աղջկան եղբայրը խնդիրը իմանալով, առեւանգողներուն ետեւէն հասեր, բայց կռուի միջոցին սպաննուեր է։ Ասոր վրայ Ֆէթթահ և Ալի առեւանգուած աղջիկը մէկ կողմ ձգելով կծիկը դրեր են։ Տեղական իշխանութիւնները ոճրագործը կը փնտռեն։

«ԱԴԼԱՍ» Անգլ. ապահովագրական ընկերութեան 94րդ տարեշրջանին հաշուեկշիռէն կը տեսնուի թէ նոյն ընկերութեան հրդեհի ճիւղին «բռիմ»ներու գումարը հասած է 500000 ոսկիի, որուն 95542 ոսկին անցած է զէն ու չահի բաժնին։ Ասիկա գոհունակութիւն կը պատճառէ։ Տարւոյս վերջերը նոյն ընկերութեան հրդեհի ապահովագրութեան գումարն էր 418000 ոսկի, իսկ կեանքի ճիւղին համար տրուած բոլիսներուն գումարը 250000 անգլ. ոսկի։ Կեանքի ճիւղը հետզհետէ կը բարգաւաճի, և այդ ճիւղին յատկացուած գումարին վըրայ աւելցուած է 53573 ոսկի։ Ադլաս ընկերութեան վճարուած դրամագլխին գումարն է 2500000 անգլ. ոսկի և իւրաքանչիւր բաժնետէրի տարեկան 6 ոսկի չահաբաժին վճարուած է, որ հարիւրին 24 ըսել է։ Ադլաս ձեռնհաս անձերու վարչութեան յանձնուած կարեւոր ընկերութիւն մըն է, և իր հաստատութեան հարիւրամեակը, որ մօտ է, անշուշտ մեծ չահագրգռութիւն պիտի պատճառէ ապահովագրական շրջանակներու մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 20 մարտ.— Բեդերսպուրկի Ֆրանս. դեսպան Պ. Մոնթէպէլլօ կը հեռագրէ թէ Պ. Լուպէի ընդունելութեան նամակը մատուցած է Զարին, որ իր շընորհակալութիւնը յայտնած է։

—Ընկերվարական Պ. Ժօռէս Քասդրի երեսփոխանութեան ընտրելի կը ներկայանայ։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— «Նովօյէ Վրէմիա» կ'իմանայ թէ մասնաւոր սակացոյց մը պատրաստուած է Վլատիվոստոքի և Բեգինի միջեւ հեռագրական հաղորդակցութեանց համար։ Իւրաքանչիւր բառի համար 5 կոպէկ միայն պիտի առնուի, ինչպէս կ'ըլլայ Ռուսիոյ ներքին գաւառներուն համար։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Քոլոնէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ քաղաքին մէջտեղը ամրութիւններ չինուած են, և զօրքերը խառնիւ կը հսկեն անոր չուրջը, ինչպէս երկաթուղիի գիծերուն վրայ։ Ուտեստը հետզհետէ կը նուազի Բանամայի մէջ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Զրոյց կը պտտի թէ Ռուսիշխան Լէպանով Ռոսթավսքի որ դէպի Հավռ ճամբայ ելած էր, յատուկ պաշտօն մը ստացեր է Զարէն, և փութով Բեդերսպուրկ կը դառնայ, գաղտնի և չատ կարեւոր տեղեկութիւններ տանելով հետը, Անգլեւճարոնական զինակցութեան վրայ։

ԹՕՔԻՕ.— Մէկուկէս միլիոն եէն դրամագլուխով կազմուեցաւ Հիւնայի չոգենաւային ընկերութիւնը, որ երեք չոգենաւ պիտի ունենայ։ Կառավարութիւնը 6% չահ մը կ'երաշխաւորէ վճարուած դրամագլուխին վրայ։ Ասիկա նոր ապացոյց մը կը նկատուի թէ Ճարոն գերակշիռ դերք մը ունենալ կ'ուզէ Չինական ջուրերու առեւտրական նաւագնացութեան մէջ։

—«Ասամա»և «Թաքասակօ» յածաւորակները Ճարոնի կողմէ ներկայ պիտի գտնըւին Էտուըրտ Է. Թագաւորին թագադրութեան առթիւ տեղի ունենալիք նաւահանդէսին։

ՊԼՕԷՄՖՈՆԴԷՅՆ.— 1579 ազդեցիկ Քաֆիրներէ ստորագրուած աղերսագիր մը ներկայացուեցաւ, Պ. Չէմպըրլէնի մատուցուելու համար։ Ստորագրողները կը խնդրեն որ Քաֆիրներուն ալ սպիտակամորթներուն պէս հող. են. գնելու, Խորհրդարանի մէջ ներկայացուցիչներ ունենալու իրաւունք տրուի են.։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Քիեվի բազմարուեստեան վարժարանը որ փետր. էն ի վեր գոց է, մինչեւ ուսումնական տարեշրջանի վերջը փակ պիտի մնայ։

—«Հանտէլս Էնթիաթթը» կէս-պաշտօնական թերթը կը հերքէ այն զրոյցը թէ Ռուսիա պիտի աւելցնէ անցագիրներու տուրքերը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վաղը 1500 զինուոր Սաութէմբթընէն ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Հարաւ. Աֆրիկէ։

ՀՌՈՄ.— Թագաւորը և Թագուհին ի մօտոյ պիտի այցելեն Գերմանիոյ կայսեր։ Ի վերջոյ Բեդերսպուրկ պիտի երթան, այցելութիւն տալու Զարին։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւագաց Ժողովը քուէարկեց առժամեայ ելմտացոյցը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ելմտական նոր Նախարար Պ. Ռոտրիկանէզ յայտարարեց թէ պետութեան յանձնառութիւնները անվթար պիտի պահէ, առանց ոևէ տուրք դնելու սպանիական ռանթին վրայ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ 21 մարտ.—Գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն Թրանսվալի պատերազմին համար Աւստրալիայէն օգնական զօրք խնդրած է կ'ըսուի։

—Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւատեն թէ՝ Անգլիոյ կառավարութիւնը՝ Չինաստանի և Քորէայի ամբողջութեան համար Ֆրանգօ-Ռուս ծանուցագրոյն ո և է դիտողութիւն չպիտի ընէ և Ծայր. Արեւելքի մէջ իր քաղաքականութիւնը ամենեւին չպիտի փոխէ։

ԲԱՐԻԶ.—Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ՝ գնդ. Կրիմ անձնասպան եղած է։ Կրիմ կողմանէ Գերմանիոյ ծախուած թուղթերուն մէջ՝ Զօր. Պուատէֆրի և Զօր. Օպրոնչէֆի Գաղղիոյ և Ռուսիոյ սպայակոյտերու պետ եղած ատենը իրենց կողմանէ չինուած պատերազմի յատակագիծերն ալ կը գտնուի եղեր։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		28.13½
Երէկուան բարձր գինը		28.16½
Երէկուան վար գինը		28 13½
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	114.37
Երէկուան բարձր գինը		115.75
» վար »		114.37
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.80
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	484
» Ժուիսանս	Լ. Օ.	1.55
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	3.57
Թրամվայ	Ֆր.	138.
Քարափ	»	477.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	»	267.50
Լօրիում		
Շիրքէթը Խայրիյէ		
Պանք Նաս. Կրէս.		
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	Ղչ.	108 03
Մէթալիք		99.
Անգլիական ոսկի		110.05
Ֆրանսական ոսկի		87.23
Քրիմից		51.05
Բօլ.		90.—
Ռուպլի թղթադրամ		8 57½
Լոնտոն 3 ամիս		110.10
Բարիզ		22.81

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 20 Մարտ		ԲԱՐԻԶ 20 Մարտ	
Անգլիական		Ֆրանսական	100.50
Անգլ. փոնս.	93.43		
Օս. փոն. սէրի	B. 51.50		
2 » »	C. 27.75		27.75
» » »	D. 25.75		26.20
		Պանք Օթթոմ.	566—
		Թրանսվալ	139.50
		Օսմ. Ըէժի	323.—
		Բրիօրիթէ	508.
		Օսմ. Մաքսատուն	
		Օսմանիէ	516.
		Գրէտի Լիոնէ	454.—
		Իտալական	1046
		Սպանիական	100.70
			78 10

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Փոխան ծաղկեպսակի.— Հանգուցեալ Բերովբէ էֆ. Ցովակիմեանի յուղարկաւորութեան առթիւ 1 Օսմ. ոսկի նուիրած են Տէր և Տիկին Ցովսէփ Արեւեան։

Հանգուցեալ Գասպար էֆ. Մախոխեանի յուղարկաւորութեան առթիւ նուիրած են՝ Տէր և Տիկին Մանուէլ էֆ. Ալալըմճեան 216, Ա. Մախոխեան Որդիք ի Տրապիզոն և Գրիգոր էֆ. Մ. Ալեանաքեան 108ական ղշ., Արշակ էֆ. Ունճեան 95 ղշ.

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Արեւելեան երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 193րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ պիտի կատարուի յառաջիկայ մարտ 19/ապրիլ 1ին Հանր. Պարտուց վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ մասնակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքային։

Կ. Պոլիս 5/18 մարտ 1902 6—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 4% Բրիօրիդէի Օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ՝ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 23 կտրոնները և 1902 փետրուարի 1 14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այս պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէն ամէն օր ժամը 10էն 2½ (Ք. Ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջուած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին վճարուելու համար։

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

* * *

1890ի 4%ի Օսմանիէ փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 24 կտրոնները և 1902 փետր. 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այդ պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 10էն 2½ (Ք. Ե.) եւ ուրբաթ օրերը 10էն կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջուած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամերուն ներկայացուին վճարելու համար։

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

* * *

4% Օսմ. փոփոխեալ պարտուց պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ իրենց պայմանաժամը այդ թուականէն աւարտող նոյն թուղթերուն թիւ 37 կտրոնները պիտի վճարուին բացի կիրակի օրերէ ամէն օր ժամը 10էն 2½ (Ք. Ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին գանձուելու համար։

Կտրոններուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին գանձուելու համար։

Կ. Պոլիս 20/5 մարտ 1902

*

ՎԱՐՁՈՒ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 347ի Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը արժէթուղթեր, գոհարեղէններ եւն. պահելու համար հանրութեան տրամադրութեան տակ դրած է դրամարկղներ, զորս վարձողները ապահովութեան մասին ամէն կերպով վստահ կրնան ըլլալ, գիշեր ցորեկ եղած պահպանութեան հետեւանօք։ Դրամարկղներուն գտնուած ստորերկրեայ գրահապատ սրահը շինուած է Պոլզրնի Զաթվութս տան գործաւորներուն կողմէ. երկաթէ, չհրկիզուող եւ երկանաքարէ, և բոլորովին ապահովուած է հրդեհի և գողութեան դէմ։

Ստորերկրեայ դրամարկղներու կղպանքը փակուած է ապահովիչ մեքենայով մը, որով վարձողին բացակայութեան ատեն ոչ մէկ բանալի կամ գործիք կրնայ կղպանքին մէջ խօթուիլ։ Դրամարկղ վարձողներուն համար գրասենեակ մը յատկացուած է ուր անոնք կրնան իրենց արժեթուղթերուն հետ վերաբերեալ ամէն հաշիւ հանգստութեամբ տեսնել։

Կ. Պոլիս, 1 մարտ 1902 10—6

"ՀԱՄԻՏԻՅԷ" ՖԷՍԵՐԸ

Վեհ. Սուլթանին բարձր շնորհաց համաձայն Ֆէրիգիւղի մէջ մեր հաստատած «Համիտիէ» ֆէսերու գործարանին արտադրութիւնները իրենց նրբութեամբ եւ աժանութեամբ այժմ կրնան մրցիլ Եւրոպական արտադրութիւններուն դէմ։ Ասկէ զատ իրենց խիստ աժանութեամբը մեր արտադրած ֆէսերը կը գոհացնեն մեր ժողովուրդը, որ կը փափաքի տեղական արտադրութիւնները քաջալերել։ Մեր բուն նպատակն է երկրին պէտքերը նոյնիսկ մեր արտադրութիւններով գոհացնել, եւ մրցելով եւրոպական արտադրութեանց հետ քաջալերել տեղական ճարտարարուեստը։ Պատիւ կը համարինք յայտարարել նաեւ թէ մեր ֆէսի արտադրութեանց հասոյթին հարիւրին 2ը Հիճազի երկաթուղւոյ գծին շինութեան յատկացուցած ենք։ Նոյնպէս Համազգային Անկելանոցին 450 եւ Պրուսայի Համիտիյէ արուեստից վարժարանին 150 ֆէս նուիրած ենք ձրիաբար։ Մեր ֆէսերը անձրեւէն եւ քրտինքէն չեն փճանար եւ կաղապարուելու ալ պէտք չունին։ Կը յանձնարարուի թրջած ֆէսերը չորցնելու համար կրակի չբռնել։

Մեր ֆէսերը տասնց ծուփ կը ծախուին վերջին գնով։

Գիներն են՝ մէջը Բեզեռով խիստ տոկուն ֆէսեր 5 ղշ. մէջը խսիրով չրջապատուած 8 ղշ., մէջէ մէջ ֆէսով 10 ղշ., մէջը մնդուռով պատուած 13 ղշ.։ Ասոնցմէ զատ ուզուած ձեւով ֆէսեր կը շինուին գործարանիս մէջ յանձնարարութեամբ։

Կը ծախուի.— Պոլսոյ կողմը Համիտիէ Ճառուէսի Քիւչիւք Իսմայիլ փաշա խանին տակ թիւ 17, Տիրէքլէր Արասը թիւ 71 եւ Ազգային Նէչիլ Թուլումպաճըլար թիւ 101 վաճառատուները, Նիւլի Օսման պէյի վաճառատան մօտ մեր գործատան մէջ. Պէյքօզ Մեծ-Պողոտային վրայ Տքդ. Քրիսեանի տանը տակ եւ Սկիւտար մեծ չուկային մէջ թիւ 44 վաճառատուները։ 52-24

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն, պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ.Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թ. 25։

Այս վաճառատան տէրը եւ հիմնադիրը Արտակ Մօսիկեան՝ իր [illegible] յաճախորդներուն վստահութիւնը եւ համակրութիւնը գրաւած ըլլալով յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։ Հրապարակին վրայ եւ ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է եւ պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առինք։ = Ո՛հ, ո՞վ պիտի ելլէ 69 աստիճանները վեր։ Ո՞վ պիտի հագնի մինչեւ հոն։ —Ինչ. չէ՞ք գիտեր, աշխարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, եւ այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը ատեն հագուստ ծախելու հիւանդութենէն բռնուած չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուղ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մնալ։ Երկու տարի ատեն վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ.... Հետեւաբար յաճախորդները թէ՛ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը եւ թէ միեւնոյն ատեն գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, եւ ատեն ծախելուն մեծ պատճառը սա է որ չահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչցող եւ իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքէթ վէրսին կ՚ըսէ, եւ փառք կուտայ....։

Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը եւ մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։
Մէկ թիւը 2 ղշ —Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

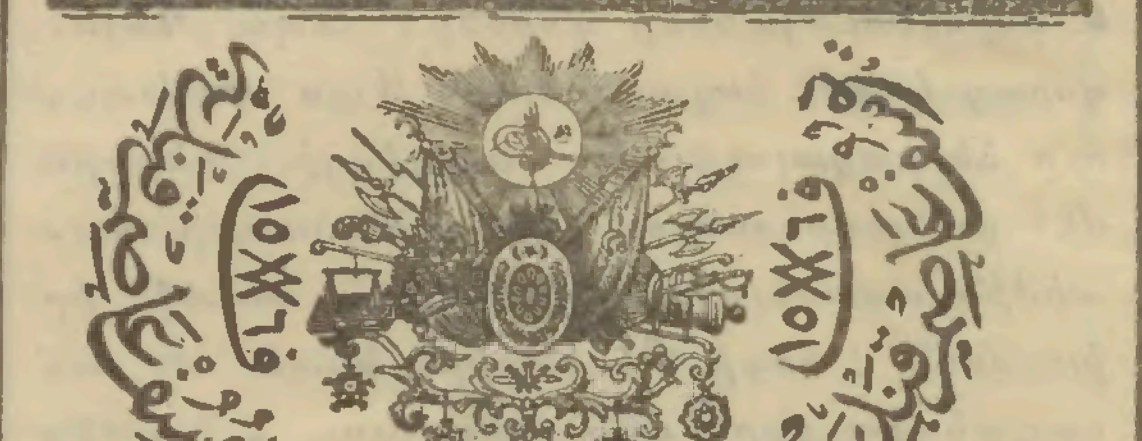
ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջապէս վճարեալ
Գործակալութիւն Կ Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Գարաքեօյ Կամուրջին մօտ,
Դեր-Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը,
Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխատուութիւն կ՚ընէ արժեթուղթերու վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու Ֆրանսական եւ ուրիշ զանազան հպազակներու վրայ չրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։—Պորսայի հրամաններ կը կատարէ։—Կտրոններ կը վճարէ։—Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ որոշեալ պայմաններով։—Արժեթուղթեր կ՚ապահովէ։—Դրամ կ՚ընդունի ԶԷՔԻ հաշուով։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ՚ընէ։—Ապրանք կ՚ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէջք տանելով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար։

ԿՐԵՏԷԻ ԳԱՆՏԻԱՅ ԱՃԱՌՆԵՐԸ

Մանուաւոր գինանշաններ կրող և կայս. պալատան համար պատրաստուած Կրետէի Գանտիա աճառները, որոնց պատրաստուելու ատեն հող, կաւիճ եւ ուրիշ վնասակար նիւթեր բնաւ գործածուած չեն եւ որոնք նշանաւոր հանգիստացած են կանանց մազերը ամփոփելու և մաքրելու յատկութիւններով կը զեղչեալ գիներով, ծախուին կայս. պալատան աճառ չայթ Թիչէն Ասմա Ալթը թիւ 7 վաճառատան մէջ կանխիկ գնով եւ պարկով. Անուշահոտ աճառին օխան 5.20 ղշ. պարզ տեսակը 4 ղշ. 10 փարա. Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին եղած ապրանքին գնոյն վրայ բարդուելով

75—31

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ Փաշայիճ գլուխը, թ. 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար ամեն տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատանս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ Ֆոնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերքները։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնն մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները չատ աժան են։

104—39

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու եւ Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական եւ դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղշ.ի դրոշմաթուղթ թող դրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.Ի գրասենեակը, եւ անմիջապէս իրենց ... եւ է հարցումին պատասխանը կը դրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ դրկ են։

ԱՐԻՍ եւ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889
Կ. ՊՈԼԻՍ
ԹԱՀԹԱԳԱԼԷ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ եւ առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ եւ եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ՚արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ եւ թուալէթի հոտաւէտ ու լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի,

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՓ եւ Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ վաճառատուները, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել հետեւեալ գործակալութեանց, ուր պիտի գտնեն նմուշներու ցուցագրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Պ. Լաքարիէռ Որդի եւ Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն։	ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տին. Ֆէրնանտէզ։
ՊՈՄՊԱՅ.—Պ. Պ. Ապքար եւ Ընկ.	ԻՒՍԿԻՒՊ.—Պ. Մ. Քափուսօս
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան։	ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր։
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ։	ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք
ՌՈՒՍՃՈՒՔ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք։	ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան։
ՎԱՌՆԱ. Պ. Էյլօն Արտիթի։	ԻԶՄԻՐ.—Պ. Յակոբ Մօմճեան
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայնրիխ Վառնինկ։	ՌՈՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Բաղտասար
	ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան

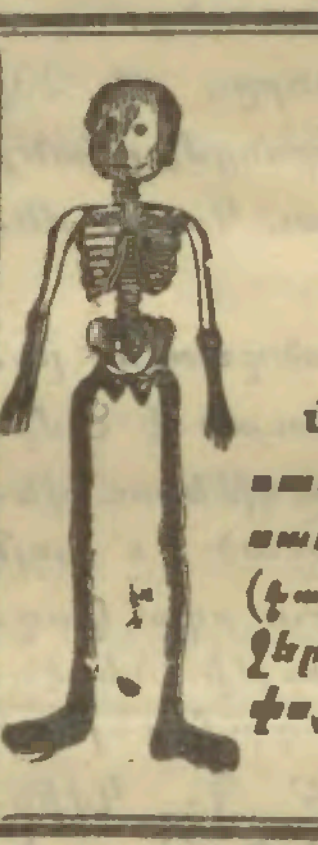
ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ գոյն անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները յոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքնաղ մետալներ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած են։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝
Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Սկիւտար Զարչը Պոյու։
Կալաթա Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ եւ Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս. Սուլթան Համամ թիւ 2. եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոն թիւ 13։
[illegible]

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ.Պոլիս, Պահճէգաբու, Ճեպալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.
Զիֆթ Սըքէլէր մաղազաքը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ եւ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լասթիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (պանտ), տեսակ տեսակ գրեխներ (չէբինկ), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսքոփ), փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւ այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՈՒԷՍՏԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հատուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	410,000

Հրդեհի [illegible] ֆրանս. եւ գերմ. ընկերութեանց վճարեալ դրամագլուխը 100,000էն աւելի է

ՈՒԷՍՏԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ՚ապահովագրէ, Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու Անանիաստի խան թիւ 20--21--22։

Գաւառաց մէջ ենթագործակալներ կը փնտռուին։

ԾԱՆՕԹ.—Տեղւոյս էՆ ծանօթ Ֆրանս եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէստըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ՚ընծայէ իր մրցակցաց վրայ։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [23]

ԺՈՐԺ ՕՀՆԷ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Ա.
ՊԱՅՔԱՐՆԵՐ
Ը.
ԳԱՂԹԱԾԻՆ ԱՂՋԻԿԸ ԿԸՄԲՈՍՏԱՆԱՅ

Սակայն և այնպէս Էլէնա գրգռիչ գեղեցկութիւն մը ունէր, մարդուս բոլոր կիրքերը ապստամբեցնելու աստիճան։ Գեղանի աղջիկը կարող էր ամէն գլուխ ետին դարձնելու։ Եւ այդ պահուն Ճէյմսի սենեակին մէջ Էլէնա ոտքի վրայ կեցած էր մազերը ծիրուցած ուսերուն վրայ սփռուած և կլոր կուրծքերը առանց խպնելու Ճէյմսի աչքերուն առջեւ պատկերացուցած։

Եթէ Ճէյմս կրցաւ դիմադրել Էլէնայի հրապուրիչ ձեւերուն ու գրգռիչ նայուածքներուն, պատճառը սա էր որ իբր ճշմարիտ Եանքի մը ուշադրութիւն անգամ չէր ըրած իր առջեւ պարզուած տեսարանին։

Բաւական երկար լռութիւն մը տիրեց։ Այդ միջոցին Էլէնա լաւ մը մտածած էր։ Մանկամարդ աղջիկը կը տեսնէր թէ Ճէյմս դժուարին կացութեան մէջ էր և անգամ մըն ալ իր ձեռքէն պիտի փախչէր։ Սակայն իր ծրագիրներէն այսքան շուտով ետ կեցող կին մը չէր Էլէնա։

Գաղթածին աղջիկը ոտքի ելաւ. Ճէյմսի մօտեցաւ և ձեռքը անոր ուսին վրայ դնելով ըսաւ.

—Տեսնենք. Ճէյմս, կը կարծե՞ս որ հայրդ իրաւ ընդդիմանայ մեր ամուսնութեան։

—Այո՛, Էլէնա։

—Է՛հ, ուրեմն, ես ատոր հակառակը կը կարծեմ։ Մտիկ ըրէ Ճէյմս, եթէ հայրդ քեզ կանչելով ըսէ թէ կ՚ուզե՞ս ինծի հետ ամուսնանալ, ի՞նչ պատասխան պիտի տաս։

—Հայրս չպիտի ըսէ ատիկայ,

—Ենթադրենք թէ ըսաւ։

—Այն ատեն հօրս փափաքին համաձայն պիտի վարուիմ, պատասխանեց Ճէյմս հանդարտութեամբ։

—Ա՛հ. չպիտի՛ մերժես ուրեմն։ Լաւ ուրեմն, Ճէյմս, ոչ միայն հայրդ մեր ամուսնութեան պիտի չընդդիմանայ, այլ երջանիկ պիտի ըլլայ մեզ իրարու հետ ամուսնացած տեսնելով։ Թող որ ես գործեմ, միջոցներ ունիմ ես...

—Ա՛հ. միջոցնե՞ր ունիս։

—Սքանչելի միջոցներ, Ճէյմս։

—Կրնա՞մ ես ալ հասկնալ զանոնք, հարցուց Ճէյմս զարմացմամբ։

—Ոչ, պատասխանեց Էլէնա, անոնք իմ գաղտնիքներս են։

—Ա՛հ...

—Սաչափ մը բաւէ որ մեր ամուսնութեան համար հօրդ հաւանութիւնը ձեռք բերելու ատեն քու խորթ-մօրդ վրայ դրած եմ յոյսս։

Ճէյմս պաղ ժպիտ մը ունեցաւ։

—Այո՛, պատասխանեց Էլէնա խօսքը չեշտելով։

—Խորթ-մայրդ քեզ չի սիրեր ինչպէս որ պահ մը առաջ կ՚ըսէիր, ըսաւ Ճէյմս։

—Ճիշդ այդ է ահա պատճառը, որովհետեւ մեր երկուքն ալ ատելուն համար պիտի չտապէ օգնել մեր ամուսնութեան միջոցով մէ բոլորովին ազատելու համար։

—Էլէնա, խօսքերդ հանելուկի կը նմանին։

—Զի՞ս տեսներ որ Բարիզուհիին ամենէն բուռն փափաքն է զիս գլխէն անդին նետելը։ Եւ քանի որ իրարու հետ ամուսնանալէ ետքը մենք Նիւ-Եորք պիտի բնակինք, ինքը ազատօրէն պիտի կրնայ Ֆրանսա երթալ։ Սակայն առայժմ չեմ ուզեր ամէն բանի մէջ չտապել։

—Շատ աղէկ կ՚ընես, ըսաւ Ճէյմս։

—Կը տեսնե՞ս, Ճէյմս, այնքան կը սիրեմ քեզ որ կ՚ուզեմ նախ քու կարծիքդ առնել և անկէ ետքը միայն գործել։

—Ինչ և է, Էլէնա, սաչափ մը ըսեմ թէ նոյնիսկ եթէ հայրս հաւանի 5—6 ամիսէն առաջ չեմ կրնար ամուսնանալ։

—5—6 ամի՛ս, գոչեց Էլէնա, ինչո՞ւ այդքան ուշ կը ձգես։

—Պատճառներ ունիմ։

—Ի՞նչ են արդեօք։

—Էլէնա, ինչպէս որ դուն գաղտնիք մը ունիս, ես ալ իմ գաղտնիքս ունիմ։

—Թերեւս կրնամ գաղտնիքդ հասկնալ, սակայն չեմ ուզեր, Ճէյմս։

—Պէտք չունիս գաղտնիքս հասկնալու, պատասխանեց Ճէյմս գրեթէ խստութեամբ։

Էլէնա յօնքերը պռստեց ու շրթները խածաւ բարկութենէն։

—Հակառակ իրենց որոշման, շարունակեց Ճէյմս, չեմ կրնար մինակս մեր առեւտրական տանը ծանր պատասխանատուութիւնը ստանձնել։ Հայրս հաւատարիմ պաշտօնեաներ ունի, թող դարձեալ անոնց յանձնէ գործը։ Ամէն պարագայի մէջ եթէ եղբայրս Ֆրանսա երթայ ես ալ պիտի ընկերանամ անոր։ Ո՛չ մէկ բան կարող է այս որոշումս փոխել։

—Զիս չե՞ս մտածեր, Ճէյմս։

—Անշուշտ քեզ ալ հետս պիտի տանիմ, հօս մինակ ձգելու չեմ։

—Ըսել է, Ճէյմս, Ֆրանսայի մէջ....։

—Տեսնենք, ընդմիջեց Ճէյմս չորութեամբ։

Եւ վայրկեան մը մտածելէ ետքը յարեց.

—Էլէնա, ժամանակը ուշ է, սենեակդ դարձիր ալ։

—Կը վռնտե՞ս զիս։

—Մինչեւ առտու սենեակս չես կրնար մնալ, ասկէ զատ իրարու ուրիշ ըսելիք չունինք։

—Այո՛. առ այժմ ոչ, մտածեց գաղթածին աղջիկը ու բարձր ձայնով ըսաւ.

—Մեկնիմ ուրեմն. սակայն առանց զիս համբուրելու պիտի թողո՞ւս որ երթամ։

Մանկամարդ աղջկան հեշտանքէ սարսռուն շրթները երիտասարդին համբոյրին կը սպասէին, սակայն Ճէյմս միշտ իր պաղարիւնութիւնը պահած՝ անոր ճակտին վըրայ ցուրտ համբոյր մը դրոշմեց։

Էլէնա հառաչեց և դուրս ելաւ սենեակէն, շուքի մը նման սահեցաւ երկայն նրբանցքներուն մէջէն և իր սենեակը դարձաւ։ Երբ իր սենեակը մտաւ յանկարծ դիմագիծները փոխուեցան, բարկութեան կայծակներ սկսան ժայթքել աչքերէն և սոսկալի ժպիտ մը նկարուելով շրթներուն վրայ Էլէնա մրմնջեց խուլ ձայնով մը,

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԷՔՃԵԱՆ